

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Narva kolledž
Õppekava Keeleõpetaja mitmekeelses koolis

Elina Pantšenja, Ilona Kriisa

EESTI LASTE EESNIMED JA TAVAD NIMEDE VALIKUL

Magistritöö

Juhendaja: Kaire Viil

Narva 2026

KINNITUS

Oleme koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandus allikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Allkirjastatud digitaalselt

08.05.2026

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Meie, Elina Pantšenja (sünnikuupäev 25.05.1988) ja Ilona Kriisa (04.12.1976),

1. Anname Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi), meie loodud teose “Eesti laste eesnimed ja tavad nimede valikul”, mille juhendaja on Kaire Viil, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse lõppemiseni.
2. Anname Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Oleme teadlikud, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitame, et lihtlitsentsi andmisega ei riku me teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Ilona Kriisa, Elina Pantšenja

08.05.2026

SUMMARY

The aim of this master's thesis is to clarify the practices of assigning given names to children in Estonia and to identify the factors influencing parents' name choices. The study focuses on the frequency, origin, and meanings of given names and highlights the main cultural, linguistic, and social influences shaping name selection in contemporary Estonia. It also examines which names are currently popular, what motivations parents emphasize when choosing names, and how these choices relate to identity, traditions, and broader societal trends.

The theoretical part of the thesis discusses first names from the perspective of onomastics and sociology, focusing on the role of names as markers of identity, cultural belonging, and social change (Alford, 1988; Lieberman, 2000; Pilcher, 2016).

This study differs from previous research by focusing not only on naming trends and statistics, but also on parents' subjective motivations and value-based explanations, with particular attention to differences based on linguistic and cultural background.

The empirical study was conducted using an online questionnaire, in which 140 parents participated. The analysis focused on respondents' background characteristics, the timing and process of name selection, and the distribution of naming motivations into emotional, practical, family-related, and ideological factors.

The results show that choosing a child's name is typically a joint family decision, most often made by both parents. The decision is frequently reached towards the end of pregnancy or after the child is born, indicating that name selection is a gradual and dynamic process.

The findings reveal that emotional factors—such as liking the name, its sound, and positive associations—were the most influential in name selection. However, practical considerations, including ease of pronunciation, spelling, and international usability, were also highly important. Family-related and ideological factors were generally less significant, although they played a role in some cases.

The study also found notable differences based on parents' linguistic and cultural background. Estonian-speaking parents tended to value traditional and culturally rooted names, while Russian-speaking and bilingual parents placed greater emphasis on international usability and adaptability across languages.

In addition, parents often relied on various information sources, such as name books, online databases, and statistical lists. The wide variety of names mentioned in the study—including Estonian, Russian, and international names—reflects the linguistic and cultural diversity of Estonian society.

Overall, the results confirm that first names function as important markers of identity and cultural values. Naming practices reflect a combination of individual preferences, cultural influences, and broader social trends, highlighting the complex and multifaceted nature of name selection in contemporary Estonia.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	8
1.TEOREETILINE ÜLEVAADE.....	11
1.1. Nimed kui keele ja kultuuri nähtus	11
1.1.1. Onomastika kui teadusharu: eesnimede uurimise traditsioonid.....	11
1.1.2. Eesnimede funktsioonid: identifitseeriv, sotsiaalne, kultuuriline ja sümboolne.....	12
1.1.3. Nime ja keele seos: etümoloogia, hääldus, morfoloogia	17
1.1.4. Nime semantika ja metafoorid: tähenduse omistamine nimele	19
1.2.1. Identiteedi mõiste: sotsiaalpsühholoogiline ja kultuuriline vaade	21
1.2.4. Nime tajumine ja hinnangud: stereotüübid, sotsiaalne prestiiž ja nime maine	25
1.2.5. Nime ja perekonnanime kooskõla: esteetika, kõlalised omadused ja valikukriteeriumid.....	26
1.3. Nimevalikut mõjutavad traditsioonilised, kultuurilised ja ühiskondlikud tegurid.....	27
1.4. Lapsevanemate eesnimevaliku motiivid ja neid mõjutavad tegurid	30
1.5. Ametlik nimeandlus kui empiirilise aineväljaga lõimuv raamistik	32
1.5.1. Kultuurilised ja ajaloolised aspektid	35
2. UURIMISTÖÖ METOODIKA	37
2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused.....	37
2.2. Uurimismeetod ja andmete kogumise meetod	37
2.3. Valimi moodustamine	39
2.4. Uurimisvahend.....	39
2.5. Tulemuste analüüsimetod.....	40
3. UURIMISTULEMUSED	42
3.1. Probleemi püstitus.....	42
3.2. Lapsevanemate küsimustiku andmete analüüs	43
3.2.1. Lapsevanemate taustandmed	43
3.2.2. Lapsevanemate hinnangul kõige olulisemad põhjused eesnime valikul.....	45
3.2.3. Nimevaliku motiivide jaotumine emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja	

ideoloogilisteks teguriteks	50
3.2.4. Identiteedi, kultuurilise kuuluvuse ja nimemoodide roll nimevalikus.....	55
3.2.5. Nimevaliku põhjuste erinevused lapsevanemate keele- ja kultuuri tausta lõikes ...	58
3.3. Arutelu ja järeldused	59
KOKKUVÕTE	71
KASUTATUD ALLIKAD	74
LISA Küsitluse küsimustik vanematele	78

SISSEJUHATUS

Nimede tähendus, päritolu ja kasutus on pälvinud tähelepanu nii keeleteaduses kui ka laiemates sotsiaal- ja kultuuriuuringutes. Eesnimed ei ole pelgalt keelelised tähistajad, vaid toimivad oluliste identiteedimarkeritena, mille kaudu väljenduvad kuuluvustunne, väärtushinnangud ja sotsiaalne identiteet (Ainiala, Saarelma & Sjöblom, 2012; Hough, 2016; Pilcher, 2016).

Sellest lähtuvalt kerkib küsimus, millist rolli mängib nimi lapse igapäevases sotsiaalses keskkonnas, sealhulgas haridusruumis. Näiteks võib mitmekeelses ja -kultuurilises klassis lapse nimi eristuda teiste nimede seast oma keelelise või kultuurilise päritolu poolest. See võib mõjutada nii lapse enesetunnetust kui ka tema positsiooni eakaaslaste hulgas. Tekib küsimus, kas ja mil määral on haridussüsteem ning õpetajad valmis toetama erineva kultuurilise taustaga lapsi olukorras, kus juba nimi võib tähistada „teistsugusust“. Selline teistsugususe kogemus võib ühelt poolt rikastada klassiruumi kultuurilist mitmekesisust, kuid teisalt võib kaasa tuua ka võõristust, stereotüüpe või grupist tõrjumist, kui puuduvad piisavad teadmised ja hoiakud erinevuste mõtestamiseks.

Eeltoodu osutab probleemile, mis ei ole üksnes keeleline või kultuuriline, vaid ka pedagoogiline. Kui nimi kannab endas viiteid perekonna väärtustele, kultuurilisele kuuluvusele ja maailmavaatele, võib see kaudselt peegeldada lapse kasvukeskkonda ning väärtusruumi, milles ta kujuneb. Seetõttu võib nimevaliku uurimine anda õpetajale olulist taustateavet, mis aitab mõista õpilaste mitmekesisust ning toetada nende arengut viisil, mis arvestab nii individuaalseid kui ka kultuurilisi eripärasid. Samuti seostub see laiemalt hariduse eesmärkidega, nagu kultuuripädevuse kujundamine, sallivuse ja avatuse toetamine ning mitmekultuurilise õpikeskkonna teadlik kujundamine.

Siinkohal on oluline rõhutada, et käsitletav teema haakub otseselt riikliku õppekava põhimõtetega ning õppekavaga „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis“, mille keskmes on keele, kultuuri ja identiteedi lõimimine õppeprotsessis. Riiklik õppekava rõhutab õppija keele- ja kultuuripädevuse kujundamist ning väärtustab mitmekeelsust kui ressursi, mitte takistust (Vabariigi Valitsus, 2011; Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Eesnimede uurimine pakub õpetajale võimaluse käsitleda keelt autentse ja isiklikult tähendusliku materjali kaudu, toetades samal ajal õpilaste identiteeditunnetust ning kultuurilise mitmekesisuse mõistmist (Cummins, 2001; García & Wei, 2014). Sellest vaatenurgast ei ole nimed üksnes uurimisobjekt, vaid ka

didaktiline vahend, mille abil saab õpetaja teadlikult kujundada kaasavat ja kultuuritundlikku õpikeskkonda (Gay, 2018; Banks, 2019).

Kaasaegses ühiskonnas mõjutavad nimevalikut lisaks traditsioonidele ja kultuurilisele taustale üha enam globaliseerumine, meedia ning rahvusvahelised trendid (Lieberson, 2000; Aldrin, 2011; Pilcher, 2016). See tähendab, et lapsevanemate nimevalikud ei pruugi olla seotud üksnes rahvusliku või perekondliku traditsiooniga, vaid peegeldavad ka laiemat väärtusruumi ja identiteedikäsitust. Sellest tulenevalt tekib küsimus, kas nimevaliku kaudu avalduvad väärtused võivad olla seotud ka lapse kasvatamise põhimõtetega ning kas need väärtused on alati kooskõlas haridussüsteemi eesmärkidega.

Seega ei seisne käesoleva uurimistöö probleem üksnes selles, milliseid nimesid lastele pannakse, vaid laiemalt selles, mida lapsevanemate nimevaliku põhjendused räägivad nende väärtushinnangutest, identiteedist ja kultuurilisest kuuluvusest ning kuidas see teadmine võiks olla tähenduslik hariduspraktika seisukohalt.

Käesoleva magistritöö eesmärk on selgitada laste eesnimede panemise tavaid Eestis ning määratleda lapsevanemate nimevalikut mõjutavad tegurid. Töö keskendub eesnimede sagedusele, päritolule ja tähendusele ning toob esile peamised kultuurilised, keelelised ja sotsiaalsed mõjurid, mis kujundavad nimevalikut tänapäeva Eestis. Uurimus käsitleb ka seda, millised nimed on praegu populaarsed, milliseid motive lapsevanemad nimevalikul esile toovad ning kuidas seostuvad nimevalikud identiteedi, traditsioonide ja ühiskondlike suundumustega.

Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on lapsevanemate hinnangul kõige olulisemad põhjused lapse eesnime valikul?
2. Kuidas jagunevad nimevaliku motiivid emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks?
3. Millist rolli mängivad nimevalikus identiteet, kultuuriline kuuluvus ning nimemood?
4. Kas nimevaliku põhjused erinevad lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes?

Käesoleva magistritöö uudsus seisneb lapsevanemate eesnimede valiku põhjenduste süsteemses analüüsimises Eesti kontekstis: kui varasemad uurimused on keskendunud

peamiselt nimede statistilisele levikule ja nimemoe muutustele (Nigol, 2007; Saar, 2018), siis käesolev uurimus pöörab tähelepanu lapsevanemate subjektiivsetele põhjendustele ja väärtushinnangutele, mis nimevalikut kujundavad. Töö praktiline väärtus seisneb selles, et uurimistulemused aitavad paremini mõista kaasaegseid nimevaliku tendentse ning nende seoseid identiteedi ja kultuuriliste väärtustega, pakkudes seeläbi huvi nii nimede uurijatele, keele- ja kultuuri uurijatele kui ka laiemale avalikkusele, kes tunneb huvi nimede tähenduse ja nimeandmise praktikate vastu.

Käesolev uurimus vastab magistritööle esitatavatele nõuetele oma eesmärgistuse, teoreetilise käsitluse ja analüüsi sügavuse poolest. Erinevalt bakalaureusetööst ei piirdu see üksnes kirjeldava ülevaatega, vaid analüüsib süsteemselt lapsevanemate nimevaliku põhjendusi ning seob need laiemate sotsiokultuuriliste ja lingvistiliste käsitlustega.

Oluliseks eripäraks on ka metoodika mitmekesisus – uurimuses on kasutatud nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid meetodeid. Kvantitatiivne osa võimaldab kirjeldada üldisi mustreid ja sagedusi, samas kui kvalitatiivne analüüs aitab mõista valikute taga olevaid põhjendusi ja väärtushinnanguid. Meetodite kombineerimine suurendab tulemuste usaldusväärsust ja võimaldab nähtust terviklikumalt käsitleda.

Lisaks hõlmab töö võrdlevat analüüsi erineva keele- ja kultuuritaustaga vastajate vahel, mis aitab avada nimevaliku kui sotsiaalse ja kultuurilise nähtuse mitmekihilisust. Seetõttu ületab töö bakalaureusetaseme kirjeldava käsitluse ning vastab magistritasemele omasele analüütilisele ja tõlgendavale sügavusele.

Käesolev magistritöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis käsitletakse nimede uurimise teoreetilisi aluseid, sh onomastikat, eesnimede funktsioone ning nimede seost identiteedi ja kultuuriga, keskendudes ühtlasi nimevalikut mõjutavatele teguritele nagu nimetraditsioonid, nimemood, globaliseerumise mõju ja ametlik nimeandlus Eestis. Tuginetakse nii teadusartiklitele, teaduskirjandusele kui ka varasematele uurimistöödele. Teises ehk töö empiirilises osas käsitletakse uurimuse eesmärki, uurimisküsimusi, valimit, metoodikat, uurimisprotseduuri ja andmetöötlusmeetodit. Kolmandas peatükis tuuakse välja uurimistöö tulemused ning analüüsitakse neid. Analüüsi tulemuste põhjal esitatakse arutelu ja järeldused, millest lähtuvalt tehakse kokkuvõtte.

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE

Käesolevas peatükis vaadeldakse nimede uurimise teoreetilisi aluseid, käsitledes nimesid keelelise ja kultuurilise nähtusena, nime seost identiteediga ning traditsioonide ja ühiskondlike mõjurite rolli nime valikus. Samuti antakse ülevaade eesnimede valiku põhjustest lapsevanemate vaates ning ametlikust nimeandlusest kui empiirilise aineväljaga lõimuvast raamistikust.

1.1. Nimed kui keele ja kultuuri nähtus

1.1.1. Onomastika kui teadusharu: eesnimede uurimise traditsioonid

Onomastika ehk nimeuurimine on keeleteaduse haru, mis tegeleb isiku-, koha- ja muude nimede päritolu, tähenduse, struktuuri ja kasutusmustrite analüüsiga (Nicolaisen, 1978; Crystal, 2003). Nimeuurimise keskmes on arusaam, et nimed ei ole juhuslikud keeleüksused, vaid kultuuriliselt ja sotsiaalselt laetud märgid, mis kannavad endas ajastu väärtusi, identiteedipraktikaid ja keelearenguid (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Eesnimede uurimine on onomastikas kujunenud eraldi suunaks, sest just eesnimed peegeldavad kõige otsesemalt indiviidi ja kogukonna vahelist seost, olles ühtaegu nii isiklikud kui kollektiivsed tähistajad (Evans, 2009).

Onomastika kujunes teaduslikuks uurimisvaldkonnaks 19. sajandil seoses ajaloolis-võrdleva keeleteaduse arenguga, mil hakati rekonstrueerima keelte päritolu ja sugulust (Nicolaisen, 1978). Nimede etümoloogia pakkus võimaluse jälgida keele arengut, rahvaste liikumist ja kultuurikontakte, mistõttu nimed olid varakult uurijate huviorbiidis (Hanks, Hardcastle & Hodges, 2016). 20. sajandi alguses täienes onomastika metoodika struktuurse ja semantilise analüüsiga, mis võimaldas vaadelda nime vormilisi ja sisulisi komponente (Saar, 2018).

Eesnimede uurimise traditsioonid kujunesid eri riikides mõnevõrra erinevalt, kuid neid ühendab arusaam, et eesnimede valik pole juhuslik, vaid peegeldab sotsiaalseid, religioosseid ja kultuurilisi norme (Alford, 1988; Lieberman, 2000). Skandinaavia ja Saksa uurimistraditsioon rõhutab ajaloolis-etümoloogilist lähenemist, kus nimede vanad kihistused ja allikad (muinasgermaani, ladina, kristlikud) on olulised kultuurimälu kandjad (Nigol, 2007). Briti ja Ameerika onomastikas on tugevam sotsioloogiline ja psühholingvistiline suund, mis

uurib nime mõju identiteedile, stereotüüpidele ja sotsiaalsele tajule (Pilcher, 2016; Sue&Telles, 2007). Ida-Euroopa uurimises on olulisel kohal rahvuslik ja keelepoliitiline perspektiiv, mis seob eesnimed rahvusliku identiteedi, ajaloosündmuste ja kultuuripärandi taastamisega (Rätsep, 1983; Metslang, 1999).

Eestis sai onomastika järjepidev teaduslik areng hoo sisse 20. sajandi keskel, mil hakati süstemaatiliselt koguma ja analüüsima ees- ja perekonnanimesid ning rahvapäraseid nimevorme (Rätsep, 1983; Saar, 2018). Oluline uurimissuund on olnud eesnimede kohandamine eesti keelde, mis hõlmab nii nime morfoloogilist kohandamist kui ka hääldustraditsioone (Pesti, 2010). Eesti onomastikas põimuvad rahvuslikud, keeleteaduslikud ja kultuurilised aspektid, mis võimaldavad vaadelda eesnimesid osana rahvuslikust enesemääratlusest, eriti perioodidel, mil nimede valik kajastas poliitilisi ja identiteedilisi nihkeid (Nigol, 2007; Saar, 2018).

Tänapäevane eesnimede uurimine on interdistsiplinaarne ning kasutab lisaks klassikalisele keeleanalüüsile statistilisi meetodeid, nimeregistrite võrdlust, diskursusanalüüsi ning sotsioloogilist küsitlust (Braun&Clarke, 2006; Evans, 2009). Lisaks tegeletakse nimede tähenduslike aspektide nagu nimede maine, populaarsuse tsüklid, nime ja perekonnanime kooskõla ning globaalsete trendide mõjuga (Liebersson, 2000; Hanks et al., 2016). Seejuures asetatakse rõhk sellele, kuidas vanemad põhjendavad nimevalikut ning kuidas need põhjendused peegeldavad identiteeti, väärtusi ja sotsiaalseid ideaale (Gerhards&Hackenbroch, 2000; Rossi, 2018).

Eesnimede uurimise traditsioonid näitavad, et nimi ei ole üksnes keeleüksus, vaid ajalooliste kihtide, tähendusloome ja sotsiaalse praktika ristumiskoht (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Selline lähenemine loob teoreetilise raamistiku mõistmaks, miks lapse nime valik on ühtaegu intuiitiivne, emotsionaalne ja sügavalt kultuuriliselt motiveeritud – ning kuidas selle valiku kaudu suhestutakse nii mineviku kui tuleviku identiteediga (Evans, 2009; Sue&Telles, 2007).

1.1.2. Eesnimede funktsioonid: identifitseeriv, sotsiaalne, kultuuriline ja sümboolne

Eesnimed täidavad ühiskonnas mitmekihilisi funktsioone, mis ulatuvad individuaalsest identifitseerimisest kuni kultuurilise ja sümboolse tähendusloomeni. Kuigi nimi näib esmalt praktilise tähistajana, on see samal ajal seotud identiteedi, sotsiaalsete suhete ja väärtuste kandmisega (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Eesnimede funktsioonide

analüüsiminenäitabmõistmaks, miks nimevalik pole vanemate jaoks juhuslik tegevus, vaid sotsiaalne ja kultuuriline otsustusprotsess.

Eesnime põhifunktsiooniks peetakse isiku eristamist ja identifitseerimist, mis loob keelelise ja administratiivse aluse inimesele osutamiseks (Nicolaisen, 1978). Nimi toimib märgina, mis võimaldab üksikisikut eristada nii perekonnas, kogukonnas kui ka institutsionaalsetes struktuurides, olles seega identiteedi vältimatu osa (Evans, 2009). Identifitseeriv funktsioon on ajalooliselt olnud eesnimede kõige universaalsem ülesanne, vajalik nii suulises, kultuurilistes kui kirjalikes registrites.

Eesnimed kujunesid varajastes ühiskondades esmaseks vahendiks, mille kaudu indiviide üksteisest eristati. Suulises kultuuris võimaldas nimi inimesi kiiresti ja selgelt identifitseerida ning seeläbi lihtsustada suhtlust ja sotsiaalset organiseerumist. Aja jooksul muutus identifitseeriv funktsioon üha olulisemaks ka administratiivses ja õiguslikus kontekstis, kus nimed hakkasid olema seotud dokumentide, registrite ja isikuandmete süsteemidega (Hough, 2016). Tänapäeva ühiskonnas on eesnimi koos perekonnanimega osa inimese ametlikust identiteedist ning seda kasutatakse erinevates institutsionaalsetes süsteemides, näiteks rahvastikuregistris, haridus- ja tervishoiusüsteemis ning muudes avalikes andmekogudes.

Lisaks praktilisele identifitseerimise funktsioonile on nimi seotud ka indiviidi enesetaju ja identiteedi kujunemisega. Lapse jaoks on nimi üks esimesi keelelisi elemente, mille kaudu ta õpib ennast eristama teistest inimestest ning mõistma oma kohta sotsiaalses keskkonnas (Pilcher, 2016). Nimi toimib seega mitte ainult administratiivse märgina, vaid ka sotsiaalse identiteedi kandjana, mis aitab kujundada inimese enesetunnetust ja kuuluvustunnet.

Mitmed nimeuurijad on rõhutanud, et nimed on olulised sotsiaalse organiseerumise vahendid. Alford (1988) märgib, et nimede kaudu struktureeritakse sotsiaalset suhtlust ning need toimivad vahendina, mille abil inimesed üksteist tuvastavad ja eristavad. Samuti võib nimi anda vihjeid inimese päritolu, keelelise tausta või kultuurilise kuuluvuse kohta, mis näitab, et identifitseeriv funktsioon on tihedalt seotud ka sotsiaalsete ja kultuuriliste tähendustega (Pilcher, 2016).

Seega võib identifitseerivat funktsiooni pidada eesnimede üheks kõige olulisemaks ja universaalsemaks rolliks. Nimi võimaldab inimest eristada teistest, loob aluse sotsiaalseks suhtluseks ning toimib ühtaegu nii keelelise kui ka institutsionaalse identiteedi markerina. Just

see funktsioon selgitab, miks nimedel on oluline roll nii igapäevases suhtluses kui ka ametlikes ühiskondlikes süsteemides.

Eesnimedel on oluline roll sotsiaalsete suhete ja rollide kujundamisel. Nimi võib peegeldada perekondlikke suhteid (näiteks vanavanemate nimede edasiandmine), ühiskondlikke ootusi ning soolisi stereotüüpe (Sue&Telles, 2007). Sotsiaalset funktsiooni võib näha ka nime mõju kaudu inimese tajumisele: eesnimed võivad kanda prestiiži, staatust, ajastu eripärast maitset või isegi stereotüüpe, mis mõjutavad indiviidi sotsiaalset positsiooni ja enesekuvandit (Pilcher, 2016). Selles mõttes ei ole eesnimi neutraalne tähistaja, vaid sotsiaalset keskkonda vahendav marker, mille kaudu kujunevad suhtluseesmärgid ja sotsiaalsed ootused.

Lisaks identifitseerivale rollile täidavad eesnimed ka olulist sotsiaalset funktsiooni, kuna on tihedalt seotud inimestevaheliste suhete ja sotsiaalsete struktuuridega. Nime kaudu väljendub inimese kuuluvus perekonda, kogukonda või kultuurilisse rühma ning see võib anda vihjeid inimese sotsiaalse tausta, keelelise identiteedi või kultuurilise päritolu kohta (Alford, 1988). Nimed toimivad seega sotsiaalsete markeritena, mille kaudu inimesed üksteist tajuvad, kategoriseerivad ja tõlgendavad.

Sotsioloogilises nime uurimises on rõhutatud, et nimed ei ole pelgalt neutraalsed keelelised tähised, vaid osa sotsiaalsetest praktikatest. Pilcheri (2016) käsitluse järgi toimivad nimed igapäevases suhtluses vahenditena, mille kaudu luuakse ja kinnitatakse sotsiaalseid suhteid. Nimi võib väljendada perekondlikku kuuluvust, põlvkondlikku järjepidevust või seost konkreetse kultuurilise kogukonnaga. Näiteks võivad perekonnas korduvad nimed viidata traditsioonidele ja esivanemate austamisele, samas uued või ebatavalised peegeldada vanemate soovi rõhutada lapse individuaalsust.

Samuti võivad nimed olla seotud sotsiaalsete ootuste ja stereotüüpidega. Uuringud on näidanud, et teatud nimed võivad tekitada kuulajates kindlaid assotsiatsioone, mis on seotud näiteks vanuse, rahvuse või sotsiaalse staatusega (Pilcher, 2016; Hough, 2016). Sellised assotsiatsioonid võivad mõjutada seda, kuidas inimest ühiskonnas tajutakse ja kuidas temasse suhtutakse. Seetõttu ei ole nimed ainult identifitseerimise vahend, vaid ka osa sotsiaalsest tähendusloome protsessist.

Lisaks võivad nimed toimida ka sotsiaalse kuuluvuse ja identiteedi väljendajana. Näiteks võivad lapsevanemad valida nime, mis peegeldab nende keelelist või kultuurilist tausta,

religioosset kuuluvust või maailmavaadet. Sellisel juhul ei ole nimi ainult individuaalne tunnus, vaid ka sotsiaalne signaal, mis väljendab inimese seotust teatud kogukonna või väärtussüsteemiga (Alford, 1988).

Seega võib öelda, et eesnimede sotsiaalne funktsioon seisneb nende võimes vahendada ja kujundada sotsiaalseid suhteid ning tähendusi. Nimi aitab inimestel üksteist kategoriseerida, luua kuuluvustunnet ning väljendada seoseid perekonna, kogukonna ja kultuurilise keskkonnaga.

Eesnimed kannavad endas kultuurilisi väärtusi, uskumusi ja ajaloolisi kihistusi, olles osa rahvuslikust ja kogukondlikust mäluvarast (Rätsep, 1983; Saar, 2018). Nimevalik võib peegeldada kultuurilist järjepidevust, näiteks kristlike nimetraditsioonide või rahvuslike nimede kasutust, mis säilitavad sidet mineviku ja perekondlike traditsioonidega (Nigol, 2007). Samal ajal võivad uued nimemoed kajastada kultuuri muutumist ning globaalsete mõjutuste sisenemist keele ja identiteedi väljale (Liebersson, 2000). Kultuuriline funktsioon ühendab nime kaudu individuaalsed valikud kollektiivsete väärtustega, muutes eesnime osaks laiemast kultuurilisest narratiivist.

Lisaks identifitseerivale ja sotsiaalsele rollile täidavad eesnimed ka olulist kultuurilist funktsiooni, peegeldades ühiskonna ajaloolisi, keelelisi ja kultuurilisi väärtusi. Nimed ei ole pelgalt individuaalsed tähistajad, vaid osa laiemast kultuurilisest süsteemist, mille kaudu kanduvad edasi traditsioonid, religioossed mõjud ja ajaloolised arengud (Alford, 1988; Hough, 2016). Seetõttu võib eesnimesid käsitleda kultuurimälu kandjatena, mis talletavad ja vahendavad ühiskonna väärtusi ning nime panijate identiteeti.

Kultuuriline funktsioon avaldub ka nimede muutumises ajas. Nimemoed peegeldavad sageli ühiskondlikke ja kultuurilisi muutusi, näiteks poliitilisi sündmusi, rahvuslikke liikumisi või globaliseerumise mõju. Lieberssoni (2000) järgi võivad uued nimemoed kajastada kultuuri muutumist ning globaalsete mõjutuste sisenemist keele ja identiteedi väljale. Seega ei ole nimed staatilised nähtused, vaid reageerivad ühiskonnas toimuvatele väärtus- ja identiteedimuutustele.

Nimed võivad väljendada ka keelelist ja kultuurilist kuuluvust. Keeleline vorm, hääldus ja kirjalikult võivad viidata konkreetsele kultuuriruumile ning seeläbi peegeldada inimese või

perekonna kultuurilist identiteeti. Nimevalik võib olla teadlik viis väljendada oma kultuurilist tausta, väärtusi või maailmavaadet.

Eesnimed omavad sümboolset tähendusruumi, mis seob need abstraktsete väärtuste, ideaalide ja emotsionaalsete seostega. Lapsele nime andmine võib väljendada vanemate lootusi, uskumusi ja identiteedilisi kaalutlusi, mis annavad nimele sisemise tähendusliku väärtuse (Gerhards&Hackenbroch, 2000). Sümboolne funktsioon ilmneb ka nimede tähendustest ja konnotatsioonidest tulenevas tähenduslikkuses: nimi võib toimida emotsionaalse sideme, mälestuse või identiteedi sümbolina (Evans, 2009). Sellisena on eesnimi isiklikku tähendust kandev märk, mille kaudu antakse edasi väärtusi ja tähendusi, mis ületavad pelgalt keelelise nimetamise.

Lisaks identifitseerivale, sotsiaalsele ja kultuurilisele rollile täidavad eesnimed ka sümboolset funktsiooni, kuna nimed võivad väljendada väärtusi, ootusi ja tähendusi, mida lapsevanemad lapsele nime andes edasi annavad. Nime ei valita sageli ainult selle praktilise või traditsioonilise tähenduse, vaid ka sümboolse sisu pärast. Nimi võib peegeldada vanemate ideaale, emotsionaalseid seoseid või soovi väljendada teatud omadusi, mida nad lapsega seostavad (Alford, 1988).

Mitmed nimeuurijad on rõhutanud, et nimed võivad toimida sümbolitena, mis kannavad tähendusi nii individuaalsel kui ka kultuurilisel tasandil. Lieberman (2000) märgib, et nimevalik võib olla seotud vanemate sooviga väljendada individuaalsust, esteetilisi eelistusi või teatud väärtusi, mis on ühiskonnas hinnatud. Näiteks võivad lapsevanemad valida nime selle tähenduse, kõla või kultuurilise tausta tõttu, mis annab nimele lisaks identifitseerivale rollile ka sümboolse mõõtme.

Sümboolne funktsioon võib avalduda ka nimede tähenduses. Paljud nimed on seotud konkreetsete tähendusväljadega, näiteks vooruste, loodusnähtuste või religioossete ideedega. Sellisel juhul kannab nimi sümboolset sõnumit, mis võib väljendada vanemate ootusi või soove lapse tuleviku suhtes. Evans (2009) märgib, et nimede kaudu võib väljenduda ka identiteedi kujundamine, kuna nime tähendus ja kõla võivad mõjutada seda, kuidas inimene ennast tajub ja kuidas teised teda näevad.

Nime sümboolne tähendus olla seotud isiklike või perekondlike kogemustega, näiteks olulise inimese, sündmuse või kultuurilise tähendusega, mis annab nimele erilise emotsionaalse

väärtuse. Sellisel juhul muutub nimi mitte ainult identifitseerivaks märgiks, vaid ka tähenduslikuks sümboliks, mis kannab perekondlikku või isiklikku lugu (Pilcher, 2016).

Eeltoodud käsitluse põhjal võib järeldada, et eesnimed täidavad ühiskonnas mitmekihilisi ja omavahel seotud funktsioone. Esiteks võimaldab nimi inimest identifitseerida ja eristada, toimides indiviidi keelelise ja administratiivse tähistajana (Nicolaisen, 1978; Evans, 2009). Samal ajal on nimedel sotsiaalne funktsioon, kuna selle kaudu väljendub inimese kuuluvus perekonda, kogukonda või kultuurilisse rühma ning see võib mõjutada seda, kuidas teda ühiskonnas tajutakse (Alford, 1988; Pilcher, 2016).

Lisaks peegeldavad nimed kultuurilisi ja ajaloolisi protsesse, olles osa ühiskonna kultuurimälust ja traditsioonidest. Nimede kaudu kanduvad edasi religioossed, rahvuslikud ja perekondlikud väärtused ning nimemoed võivad kajastada ühiskonnas toimuvaid kultuurilisi muutusi (Rätsep, 1983; Nigol, 2007; Saar, 2018; Liebersson, 2000). Nii toimivad nimed kultuurilise järjepidevuse kandjatena, sidudes indiviidi laiemate ühiskondlike ja ajalooliste protsessidega.

Samal ajal täidavad nimed sümboolset funktsiooni, kuna nimevalik võib väljendada lapsevanemate väärtusi, ootusi ja identiteedikäsitlusi. Nimi võib olla seotud emotsionaalsete, esteetiliste või ideoloogiliste tähendustega ning seeläbi kujuneda oluliseks sümboliks, mille kaudu väljenduvad nii individuaalsed kui ka kultuurilised tähendused (Alford, 1988; Liebersson, 2000; Pilcher, 2016).

Seega ei ole eesnimed pelgalt praktilised keelelised tähised, vaid mitmetasandilised sotsiaalsed ja kultuurilised nähtused. Nime kaudu põimuvad individuaalne identiteet, perekondlikud traditsioonid ja ühiskondlikud väärtused, mistõttu on lapse nime valimine sageli kaalutletud ja tähenduslik otsus.

1.1.3. Nime ja keele seos: etümoloogia, hääldus, morfoloogia

Eesnimed ei ole keeles neutraalsed ega isoleeritud üksused, vaid kujunevad välja keeleajaloo, hääldusnormide ja morfoloogiliste protsesside koostoimes. Nime keeleline ülesehitus mõjutab selle kuju, kasutust ja tähendusvälja, mistõttu nimede uurimine eeldab nii etümoloogilist kui ka struktuurset keeleanalüüsi (Crystal, 2003; Nicolaisen, 1978). Nimed kannavad endas keele

ajaloolisi kihistusi, mis seovad mineviku ja tänapäeva, ning peegeldavad samal ajal keelesüsteemi muutumist ja kohandumist ühiskondlike vajadustega.

Etümoloogia uurib nimede päritolu, algseid tüvesid ja tähendusi, mis võivad pärineda eri keelerühmadest ning kultuurilistest traditsioonidest (Hanks, Hardcastle&Hodges, 2016). Paljud eesnimed Eestis on kristliku traditsiooni mõjul omandanud algse ladina, kreeka või heebrea päritolu, millele on hiljem lisandunud kohalikud hääldus- ja kujunemisjooned (Nigol, 2007). Etümoloogiline analüüs võimaldab jälgida nimede semantilisi muutusi ajas, näiteks algne tähendus („valgus“, „rahu“, „kaitsja“) võib aja jooksul tuhmuda ning nimi hakkab tähistama eelkõige kultuurilist kuuluvust või esteetilist eelistust (Saar, 2018). Etümoloogia loob seega aluse mõistmaks, kuidas nimed liituvad keele ja kultuuri sügavamate tähenduskihtidega.

Nimede hääldus peegeldab keele fonoloogilist struktuuri ning kujundab nime kasutusmugavust keelekogukonnas. Selgete rõhumustrite ja häälikukooslustega keeltes kohandatakse nimed sageli vastavalt keele foneetilistele reeglitele, et tagada kõlaline loomulikkus (Crystal, 2003). Vokaalharmoonia puudumine, silbistruktuurid ja esisilbilinerõhkeesti keeles mõjutavad nimede häälduskuju ning omaksvõttu (Pesti, 2010). Häälduslik kohandamine võib muuta nime kuju — näiteks häälikute lisandumise, kadumise või pehmendamise kaudu —, kuid säilitada nime identiteedi põhielemendid (Rätsep, 1983). Hääldusnormid mõjutavad ka nime populaarsust: sagedamini eelistatakse „lihtsasti hääldatavaid“ või „harmooniliselt kõlavaid.“ (Gerhards&Hackenbroch, 2000).

Nimede morfoloogiline struktuur aitab mõista, kuidas nimed kohanduvad grammatika ning keelesüsteemi reeglitega. Nimesid saab kohandada liitmise ja tuletamise kaudu, näiteks lühivormide, hüüdnimede või hellitusvormide loomisel (Pesti, 2010; Evans, 2009). Eesti nimedes on levinud morfoloogilised mustrid, nagu nime lühendamine (*Katrin* → *Kati*; *Merike* → *Merka*) või hellitusvormide moodustamine (*Ann* → *Annike*; *Jaan* → *Jaanu*), mis loovad nime ümber läheduse ja isiklikkuse tähendusruumi (Saar, 2018). Morfoloogiline kohandus on vajalik ka eesnime perekonnanimega sobitamisel, vältimaks hääliku- või rütmihäireid. Morfoloogia mängib rolli ka rahvusvahelise nimevaliku puhul, kus võõrnimed kohanduvad lokaalse keelesüsteemiga nii kirja- kui hääldusreeglite abil (Liebersson, 2000).

Kokkuvõttes näitab nime ja keele seos, et eesnimed on keeles dünaamilised üksused, mille kuju ja kasutus kujunevad etümoloogiliste, fonoloogiliste ja morfoloogiliste tegurite koostoimes. Selline mitmekihiline seotus mõjutab nii nime esteetilist tajumist kui ka selle sotsiaalsed funktsiooni, mis omakorda suunab lapse nimevalikut ja selle tähenduslikke väärtusi ühiskonnas.

1.1.4. Nime semantika ja metafoorid: tähenduse omistamine nimele

Nimedel on keeleline ja kultuuriline tähendusväli, mis ulatub kaugemale nende otsesest identifitseerivast funktsioonist. Nime semantika viitab tähendustele, mis on seotud nime kujunemise, kasutuse ja tõlgendusega, hõlmates nii ajaloolisi tähenduskihtide jäänuseid kui ka kaasaegseid individuaalseid ja kollektiivseid väärtusi (Evans, 2009; Saar, 2018). Kuigi nimede algne tähendus võib aja jooksul hägustuda või muutuda sekundaarseks, jääb nimi siiski semantilise kujundina aktiivseks, kuna selle tähendus luuakse ja taastoodetakse sotsiaalses ning kultuurilises suhtluses (Pilcher, 2016).

Nimede semantilised omadused võivad esineda mitmel tasandil: esmased tähendused tulenevad sageli nime etümoloogiast — näiteks *Helena* („valgus“), *Daniel* („Jumal on mu kohtumõistja“) või *Linda* („pehme, hell“), kuid nende tähenduste aktuaalsus sõltub sellest, kui võrd kasutajad nendest teadlikud on (Hanks, Hardcastle&Hodges, 2016); teisesed tähendused kujunevad kultuuriliste assotsiatsioonide kaudu, näiteks seostub nimi *Maria* kristliku traditsiooniga või *Leonardo* kunstigeeniuse kujundiga, mis võivad mõjutada nii nime valikut kui ka selle semantilist tõlgendamist lapse vanemate ja laiemas kogukonnas (Liebersohn, 2000).

Nime tähendus võib kujuneda ka metafoorsel tasandil, kus see ei tähistaks üksnes algset semantilist sisu, vaid väljendab ka emotsionaalset või identiteedilist kujundit (Berger&Luckmann, 1991). Näiteks võidakse nime *Kertu* tajuda „õrna ja mahedana“, *Karli* „tugeva ja konkreetse“ kujundina või nime *Aveli* „modernse ja eristuvana“ — need hinnangud ei pruugi tuleneda otseselt nime etümoloogiast, vaid metafoorsetest hinnangutest ja kultuurilisest kasutusest (Pilcher, 2016). Selline metafoorne tõlgendus aitab selgitada, miks lapsevanemad annavad lapsele nime, mis „kõlab tugevana“, „toob meelde kevade“ või „kannab midagi maagilist“ — metafoorne taju võib muutuda nimevaliku tuumaks, isegi kui otsene tähendus pole teada (Gerhards&Hackenbroch, 2000).

Nime semantiline ja metafoorne tähendus mängib rolli identiteedi kujundamisel, kuna nimi võib väljendada nii perekondlikku eelkäijate järjepidevust kui ka vanemate soovitud iseloomuomadusi või väärtusi (Alford, 1988). Näiteks võib traditsioonilise nime andmine sümboliseerida kultuurilist järjepidevust, kuid uuendusliku nime valik tähendab individuaalsust ja eristumise soovi (Nigol, 2007). Nime tähenduslikkus on seega pideva läbirääkimise objekt: see ei ole üksnes keelelise tähenduse tulem, vaid väljendab vanemate väärtuspõhiseid valikuid ja kultuurilisi tõlgendusi, mis avalduvad nii argisuhtluses kui ametlikes kontekstides (Evans, 2009; Sue&Telles, 2007).

Nime semantika ja metafoorsed kihid mõjutavad seda, kuidas nime tajutakse või miks see valiti. Kuigi nimede otsene tähendus ei pruugi olla igapäevases kasutuses keskse tähtsusega, osalevad semantilised ja metafoorsed tähendused nime sümboolse väärtuse loomisel. Nimetähendus on seega dünaamiline konstruktsioon, mis sünnib vanemate intuiitvsete valikute, kultuuriliste assotsiatsioonide ja identiteediliste ootuste koostoimes.

Eesnimed kannavad endas olulist kultuurilist ja ajaloolist pärandit, väljendades kogukonna väärtusi, uskumusi ja kollektiivset identiteeti. Nimed ei ole üksnes individuaalse identiteedi tähistajad, vaid toimivad kultuurimälu kandjatena, mis seovad mineviku, oleviku ja tuleviku üheks sidusaks tähendusruumiks (Saar, 2018; Nigol, 2007). Nime kaudu avalduvad kultuuri sügavamad kihistused — folkloor, religioon ja kombestik, mis annavad nimedele ajaloolise mõõtme ning toetavad põlvkondlikku järjepidevust.

Folkloorse pärandi kaudu edasi kantud nimed väljendavad kogukonna identiteeti, jutustades lugusid esivanematest, kangelastest, rahvuskangelastest või muistendite tegelastest (Rätsep, 1983). Sellised nimed nagu *Linda* või *Kalev* on kujunenud rahvusliku sümmeetria osaks, sidudes lapse nime rahvusliku eepika ja kollektiivse kujutlusvõimega. Folklooris talletatud nimed omandavad kultuurilise tähendusruumi, mis lisab nimele sümboolset kaalu ja mäluväärtust, toimides kollektiivse identiteedi markerina (Evans, 2009). Seetõttu võib lapsele folkloorse nime andmine väljendada soovi tugevdada sidet rahvusliku kultuuripärandiga.

Religioon on ajalooliselt olnud üks olulisemaid nimevalikut suunavaid tegureid, pakkudes nimeandmisele nii normatiivset kui ka sümboolset raami (Alford, 1988). Kristlik traditsioon tõi Eesti nimekasutusse nimed nagu *Johannes*, *Maria*, *Peeter*, *Jakobi*, mis kandsid endas pühakute kultust koos moraalse eeskujuga (Nigol, 2007). Kuigi religioossed nimed toimivad

kultuurilise järjepidevuse kandjatena, sest nende kaudu edastatakse usulisi tähendusi ja perekondlikku usutraditsiooni, ei pruugi religioosne tähendus olla tänapäevases nimevalikus teadlikult esiplaanil. Siiski kannab see edasi kultuurilist mälukihti, mis aitab säilitada sidet religioosse kombestiku ja rituaalidega (Pilcher, 2016).

Nimeandmine on paljudes kultuurides olnud osa rituaalidest, mille kaudu laps tutvustatakse kogukonda sissening kinnitatakse kuuluvustunnet perekonna ja suguvõsa traditsioonidele (Berger&Luckmann, 1991). Perekonnanimede ja eesnimede pärandamine, näiteks esivanema nime korduv kasutamine, toetab põlvkondlikku järjepidevust: *vanaisa Jaan* → *isaJaan* → *poegJaanus* või *vanaema Liidia* → *tütar Liis* → *lapselaps Liisi*. Selline nimepärandi edasiandmine väljendab kultuurilist järjepidevust ja perekonna identiteedi säilitamist (Sue&Telles, 2007). Rituaalide kaudu omandab nimi funktsiooni, mis ulatub igapäevasest märgistusest kaugemale, muutes nime traditsiooni ja perekondliku mälu sümboliks.

Nime pärandamine põlvkondade vahel toimib sidususe ja identiteedi taastootmise mehhanismina. Vanemad valivad sageli nime, mis austab perekondlikke juuri ja jätkuvat nimetraditsiooni, luues silla minevikuga ning pakkudes lapsele kultuuriliselt markeeritud identiteedi raamistikku (Nigol, 2007; Saar, 2018). Traditsiooniliste nimede tagasitulek ajaloo-sündmuste järel — näiteks iseseisvuse taastamise järgsed nimed nagu *Liis*, *Mari*, *Jaan* — näitab, kuidas nimekasutus peegeldab ühiskondlikke muutusi ja identiteedi püüdlusi (Lieberson, 2000). Seega toimivad nimed mitte üksnes kultuurimälu kandjatena, vaid ka ühiskondliku ajastu vaimu kajastajatena, luues põlvkondade vahelise dialoogi.

Eesnimed on kultuurimälu kandjad, mis põimivad endas folkloori, religiooni, kombestikku ja perekondliku pärandi kihistusi. Nimeandmise kaudu taastoodetakse mälu ja luuakse identiteeti, toetades nii traditsioone kui ka põlvkondlikku järjepidevust. Nimi ei ole seega pelk tähistaja, vaid kultuurilise kestvuse ja ajaloolise järjepidevuse sümbol, mis ühendab indiviidi kollektiivse kultuuriruumi ja identiteediga.

1.2. Identiteet ja nimi

1.2.1. Identiteedi mõiste: sotsiaalpsühholoogiline ja kultuuriline vaade

Identiteet on mitmetahuline mõiste, mis hõlmab inimese eneseteadvust, kuuluvustunnet ning seda, kuidas isikut mõtestavad nii tema ise kui ka teised. Sotsiaalpsühholoogilisest vaatenurgast

käsitletakse identiteeti kui protsessi, mille kaudu inimene mõtestab oma positsiooni sotsiaalsete suhete võrgustikus ning loob järjepidevuse tunnet mina-kogemuses (Berger&Luckmann, 1991). Identiteet ei ole staatiline omadus, vaid kujuneb elukaare jooksul läbi sotsiaalsete interaktsioonide, rollide ja kultuuriliste ootuste, mis mõjutavad seda, kuidas inimene näeb ennast ning kuidas teised teda tajuvad (Sue&Telles, 2007; Pilcher, 2016).

Sotsiaalne identiteet tekib osaliselt kategooriate kaudu, mis eristavad indiviidi teistest: sugu, vanus, rahvus, religioon, keel, perekond ja nimi on kõik potentsiaalsed identiteedimarkerid (Alford, 1988). Nende kategooriate kaudu positsioneerib inimene end ühiskonnas ning samaaegselt raamistab ühiskond indiviidi identiteedi tähendusruumi. Sotsiaalsühholoogiline lähenemine rõhutab, et identiteet ei ole üksnes enesekuvand, vaid ka peegeldus sellest, kuidas teised indiviidi positsioneerivad ja milliseid tähendusi omistavad (Pilcher, 2016), seetõttu on identiteet alati dialoogiline nähtus, mis kujuneb vastastikuse tunnustamise kaudu.

Kultuuriline perspektiiv lisab identiteedile ajaloolise ja kollektiivse mõõtme. Identiteet ei ole pelgalt individuaalne kogemus, vaid väljendab kultuurilisi koode, väärtusi ja kollektiivset mälu, mille kaudu inimene suhestub perekonna, kogukonna ja rahvusega (Saar, 2018). Kultuurilised identiteedipraktikad, nagu nimeandmine, riitused või kombestikud, loovad raamistiku, mille kaudu individid asetub osaks laiemast kultuurilisest järjepidevusest (Nigol, 2007). Nii kujuneb kultuuriline identiteet mitte üksnes sisemise eneseteadvuse, vaid ka kultuuriliste sümbolite — sealhulgas nimede — kasutamise kaudu, mis vahendavad seoseid mineviku, oleviku ja tuleviku vahel (Evans, 2009).

Selle käsitluse põhjal võib identiteeti mõista kui sotsiaalset konstruktsiooni, mis kujuneb ühtaegu individuaalsete kogemuste ja kultuuriliste tõlgenduste koostoimes. Identiteet ei kätke endas ainult inimese arvamust iseendast, vaid ka seda, mida tema nimi, päritolu ja kultuuriline kuuluvus temast räägivad. Selline lähenemine loob eeldused mõista, miks nimevalik võib olla vanemate jaoks identiteedialane otsustus — nimi mitte ainult ei tähista last, vaid kannab edasi perekondlikke ja kultuurilisi kihte, mis toetavad enesemääratlust ning põlvkondlikku järjepidevust.

1.2.2. Nime roll lapse identiteedi kujunemisel

Lapse identiteedi kujunemine algab juba varases eas ning nimi on üks esimestest elementidest, mille kaudu laps suhestub iseenda ja ümbritseva maailmaga. Nimi on osa lapse esmatasandi

identiteedist, sest selle kaudu õpib ta eristama ennast teistest ning omandab keelelise „mina“-raamistiku (Alford, 1988). Lapse jaoks on nimi esimene sümboolne ühiskondlik märk, mis vahendab tema individuaalsust ning samas kinnitab kuulumist perekonda ja sotsiaalsesse rühma (Pilcher, 2016).

Nimi loob aluse eneseteadvusele, kuna selle abil õpitakse kasutama minakeskseid kategooriaid ning sõnastama suhteid teistega: „*minu nimi*“, „*minu pere*“, „*minu sõbrad*“ (Berger&Luckmann, 1991). Nii kujuneb nimi lapse keelelise ja sotsiaalse eneseidentifikatsiooni tuumikuks. Varases lapsepõlves on nime korduv kuulmine ja kasutamine oluline osa enese tajumisest ning enese väärtustamisest — nime kasutamine positiivses või negatiivses kontekstis võib mõjutada enesekindlust, sotsiaalset avatust ja kuuluvustunnet (Sue&Telles, 2007). Seetõttu on nime roll lapse identiteedis mitte ainult tähistav, vaid ka psühholoogilise eneseväärtustamise kaudu toimiv.

Nimi seob lapse perekondliku ja kultuurilise järjepidevusega, luues silla põlvkondade vahel. Perekondliku nimeandmise traditsioonid — näiteks esivanema nime pärandamine — võivad anda lapsele tunnetuse päritolust ja kuuluvusest veel enne, kui ta oskab seda teadlikult sõnastada (Nigol, 2007). Selline nime ja identiteedi põimumine loob lapsele varase kultuurilise arusaama, mis mõjutab tema suhestumist perekonna väärtuste, traditsioonide ja identiteedipraktikatega (Saar, 2018). Nimi ei ole seega üksnes isiklik märk, vaid osa kollektiivsest mälust, mis aitab kujundada lapse arusaama oma juurtest ja pärandist.

Sotsiaalsetes olukordades kujuneb nime kaudu ka lapse koht ja roll rühmas. Nimede tajumisega seotud stereotüübid, ootused ja assotsiatsioonid võivad mõjutada seda, kuidas lapsest mõeldakse ja kuidas temaga suheldakse — näiteks võib nimi seostuda konkreetse soo, kultuurilise tausta või iseloomujoontega, mis mõjutavad lapse kohta rühmas (Pilcher, 2016; Lieberman, 2000). Need välised hinnangud, mis pärinevad täiskasvanutelt ja eakaaslastelt, kujundavad lapse identiteeti läbi sotsiaalse tagasiside ning enesepeegeldusprotsesside (Evans, 2009).

Kokkuvõttes kujutab nimi lapse identiteedis nii sisemist enesetähistajat kui ka välist sotsiaalset markerit. Nimi osaleb identiteedi kujunemises kahel tasandil: ühelt poolt toetab see individuaalse enesetaju arengut ning teisalt vahendab lapse sotsiaalset positsioneerumist ja

kultuurilist kuuluvust. Seetõttu võib nimevalik muutuda vanemate jaoks identiteedipõhiseks otsustuseks, mis mõjutab lapse enesemõtestamist kogu elukaare vältel

1.2.3. Eesnimi kui isiklik ja perekondlik identiteedimarker

Eesnimi toimib identiteedimarkerina mitmel tasandil, vahendades samaaegselt individuaalseid ja kollektiivseid identiteedikihte. Individuaalsel tasandil võimaldab eesnimi inimesel eristuda teistest ning luua minakeskselt tähenduslikku enesekuvandit. Eesnimi on sageli üks esimesi keelelisi elemente, mis sisendab lapsele teadmise, et ta on eraldiseisev, unikaalne isik — nimi tähistab teda sellisena nii suulises suhtluses, keelelistes struktuurides kui ka institutsionaalses keskkonnas (Alford, 1988; Berger&Luckmann, 1991). Seetõttu võib eesnime pidada identiteedi „keeleliseks vundamendiks“, mille kaudu inimene suhestub iseendaga ja mida kasutab teistenii jõudmiseks.

Perekondlikul tasandil kuulub eesnimi laiemasse nimepärandi ja identiteedikestvuse süsteemi, mis väljendab perekonna kultuurilist mälu ja väärtuspõhiseid valikuid (Nigol, 2007; Saar, 2018). Nimede korduv kasutus perekonnas — näiteks esivanema nime edasiandmine — kinnitab põlvkondlikku kuuluvust ning annab lapsele varases arengujärgus märku oma kohast perekonna ajaloos ja traditsioonides (Rätsep, 1983). Selline nimekasutus toimib sümboolse sidemena mineviku ja oleviku vahel ning võib tugevdada lapse arusaama oma juurtest, pakkudes talle narratiivi, mille osaks ta sünnist alates on (Sue&Telles, 2007).

Eesnimi võib samal ajal esindada ka väärtusi, mida perekond peab oluliseks — olgu selleks tagasihoidlikkus, usuline kuuluvus, rahvuslik identiteet või modernsus ja uuendusmeelsus (Lieberson, 2000; Evans, 2009). Kui vanemad annavad lapsele nime, mis sümboliseerib neile olulist väärtust, muutub nimi identiteedimarkeriks, mis kannab endas varjatud tähenduskihti ning perekondlikku ootust. Nõnda võib eesnimi kujundada lapse identiteeti kaudselt, vahendades perekonna hoiakuid ja ideaale veel enne, kui laps neid teadvustab.

Lisaks individuaalsetele ja perekondlikele aspektidele on eesnimi marker, mis vahendab identiteedi nähtavust ühiskonnas. Nimi kutsub esile assotsiatsioone, hinnanguid ja ootusi, mis võivad mõjutada inimese sotsiaalset paiknemist — eesnimi võib tähistada päritolu, rahvuslikku kuuluvust, soolist identiteeti või kultuurilisi stereotüüpe (Pilcher, 2016). Sellised markerfunktsioonid ei pruugi olla teadlikud, kuid võivad kujundada sotsiaalset kogemust ja

enesekuvandit: teiste antavad hinnangud, rolliootused või grupikuuluvuse tajud võivad mõjutada, kuidas inimene ise oma nimega suhestub ja ennast määratleb (Sue&Telles, 2007).

Seega toimib eesnimi identiteedimarkerina mitmel tasandil: see on individuaalse eneseteadvuse alus, perekondliku järjepidevuse sümbol ning ühiskondliku positsioneerimise tööriist. Eesnime tähendus väljendub mitte üksnes keelelises tähistuses, vaid ka selle võimes ühendada isiklik identiteet kultuuriliste väärtuste ja perekondliku kuuluvusega. Selline mitmekihiline markerfunktsioon selgitab, miks nimevalik on paljude vanemate jaoks sügavalt tähenduslik otsus, kujundades lapse identiteeti juba enne, kui laps seda ise väljendada oskab.

1.2.4. Nime tajumine ja hinnangud: stereotüübid, sotsiaalne prestiiž ja nime maine

Nime tajumine ühiskonnas ei piirdu pelgalt inimese identifitseerimisega, vaid on seotud laiemate sotsiaalsete hinnangute ja ootustega. Eesnimi kannab endas tähenduslikku potentsiaali, mille kaudu kujunevad stereotüübid, prestiiži seosed ja nime maine, mis mõjutavad nii indiviidi enesekuvandit kui ka tema kohta sotsiaalses ruumis (Pilcher, 2016). Nimi toimib seega sümbolina, mis vahendab ühiskondlikke kujutelmi, väärtushinnanguid ja gruppide vahelisi eristusi, mõjutades inimese sotsiaalset tajumist juba enne isiklikku kohtumist (Sue&Telles, 2007).

Stereotüübid nimede ümber tekivad kultuuriliste kujutluste ja ajalooliste assotsiatsioonide tulemusel. Nimi võib seostuda sooliste rollidega, sotsiaalse klassiga, rahvusliku kuuluvusega või iseloomuomadustega, mis võivad mõjutada seda, kuidas inimest nähakse ja temaga suheldakse (Evans, 2009). Näiteks võib traditsiooniline nimi tekitada ootuse „rahuliku ja stabiilse“, modernne nimi aga „loova ja edasipürgiva“ isiksuse suhtes — need assotsiatsioonid ei tulene otseselt nime etümoloogiast, vaid kultuurilisest kasutusest ja metafoorset tähendusloome protsessist (Liebersohn, 2000). Stereotüübid võivad seetõttu mõjutada, kuidas laps rühmadesse sulandub ja milliseid rolle temalt eeldatakse.

Sotsiaalne prestiiž nimede kontekstis viitab sellele, et teatud nimed omandavad ühiskonnas kõrgema staatuse, kuna need seostuvad prestiižsete gruppide, haridustasemetega või kultuurilise kapitaliga (Bourdieu, 1991). Nime prestiiž võib mõjutada vanemate otsust lapsele nime valimisel: kõrgema staatusega nimed võivad väljendada püüdlust tõusta sotsiaalses hierarhias või peegeldada perekonna identiteedipüüdlusi (Gerhards&Hackenbroch, 2000). Prestiiži

omistamine nimele ei pruugi aga olla püsiv, kuna nimemood ja kultuurilised trendid muutuvad ajas, muutes nime sotsiaalsed tähendused ja hinnangulist väärtust (Lieberson, 2000).

Nime „maine“ (inglise keeles *name image* või *namereputation*) kujuneb nende tegurite koostoimes: see väljendab, kuidas nimi on ühiskonnas tajutud ning millist tähendust sellele omistatakse kollektiivselt (Pilcher, 2016). Nime maine võib mõjutada ka indiviidi enesetaju — nimed, mis saavad positiivseid assotsiatsioone, võivad toetada enesekindlust, samas kui negatiivselt tajutud nimed võivad tekitada sotsiaalset ebakindlust või soovi nime muuta (Sue&Telles, 2007). Nime maine kujuneb seega sotsiaalses suhtluses ning võib muutuda vastavalt ajastu väärtustele, meediakajastusele või kultuuriliselt esile tõusnud isikutele.

Kokkuvõttes näitab nime tajumise ja hinnangute analüüs, et eesnimi ei ole kunagi täielikult neutraalne. Stereotüübid, prestiiž ja nime maine mõjutavad sotsiaalset kogemust ning kujundavad nii üksikisiku identiteeti kui ka tema asetust sotsiaalses ruumis. Seetõttu võib nimevalik kanda endas vanemate soove ja strateegiaid, mis ulatuvad kaugemale esteetilisest eelistusest, väljendades püüdu toetada lapse identiteeti ja positsiooni ühiskonnas.

1.2.5. Nime ja perekonnanime kooskõla: esteetika, kõlalised omadused ja valikukriteeriumid

Nime ja perekonnanime kooskõla on üks olulisemaid praktilisi ja esteetilisi kaalutlusi nimevalikul, kuna eesnime sobivus perekonnanimega mõjutab nii nime häälduslikku loomulikkust kui ka sotsiaalset tajumist. Ees- ja perekonnanime kombinatsioon loob tervikliku keelelise ühiku, mida kasutatakse igapäevases suhtluses, ametlikes dokumentides ning identiteedi esitlemisel erinevates sotsiaalsetes kontekstides (Evans, 2009). Seetõttu ei valita eesnime kunagi täielikus isolatsioonis — see suhestatakse automaatselt perekonnanime kõlavuse, pikkuse, rütmi ja visuaalse kujuga (Pesti, 2010).

Nime ja perekonnanime kooskõla mõjutab oluliselt häälduslik mugavus ning rütmiline harmoonia. Keeleteaduslikest põhimõtetest lähtudes eelistatakse kombinatsioone, kus silbistruktuur ja rõhumuster on tasakaalus — näiteks lühike eesnimi pikema perekonnanimega või vastupidi (Crystal, 2003). Sellised kombinatsioonid loovad „kõlalise loomulikkuse“, mida pere, kogukond ja ka nime kandja ise tajuvad positiivsena. Häälduslikult raskesti kombineeritavad nimed — näiteks sarnase lõpuga ees- ja perekonnanimed või keerulised konsonandiklastrid — võivad muuta nime kasutamise ebamugavaks ja mõjutada ka sotsiaalset

suhtlust (Gerhards&Hackenbroch, 2000). Kõlaliselt voolav ja rütmiline nimi mõjub esteetiliselt meeldivamalt ning toetab positiivset esmamuljet.

Lisaks kõlale on oluline nime visuaalne tasakaal, mis tuleneb nime pikkusest, algustähtedest ja kirjaipildi rütmist. Visuaalne esteetika — näiteks algustähtede sobivus või nime graafiline kuju dokumentides — võib alateadlikult mõjutada vanemate nimevalikut, eriti olukordades, kus soovitakse, et nimi näeks „ilus välja“ või „sobiks kokku perekonnanimega“ (Liebersson, 2000). Sellised esteetilised kaalutlused seostuvad ka identiteediloomega, kuna nimi on avalikult nähtav ja korduv osa inimese esindamisest (Pilcher, 2016).

Perekonnanime roll nime valikus on tugev ka sümboolses ja kultuurilises plaanis. Kui perekonnanimi kannab endas tugevat identiteedikoorust — näiteks kultuuripärandi, rahvusliku kuuluvuse või perekondliku prestiiži tõttu — võib eesnime valik suunata tähelepanu nende identiteedikihide säilitamisele või tasakaalustamisele (Saar, 2018). Vanemad võivad valida eesnime, mis pehmendab, täiendab või tasakaalustab perekonnanime identiteedilist mõju, näiteks rahvusvaheliselt kõlava eesnime lisamine traditsioonilisele perekonnanimele või vastupidi (Sue&Telles, 2007). Selline kombinatsioon võib väljendada soovi kujundada lapse identiteeti läbi nimede sümboolse dialoogi.

Seega kajastab ees- ja perekonnanime kooskõla nii esteetilisi kui ka identiteedipõhiseid kaalutlusi. Eesnime valik perekonnanime kontekstis aitab tagada, et nime kombinatsioon toetab lapse eneseesitlust, sotsiaalset positsioneerimist ja kultuurilist kuuluvust. Nime kooskõla võib seetõttu mõista kui strateegilist valikut, mis ühendab keelelise kõlavuse, visuaalse harmoonia ja identiteedilise tähenduse — luues nii aluse nime mainele ja kasutusmugavusele kogu elukaare vältel.

1.3. Nimevalikut mõjutavad traditsioonilised, kultuurilised ja ühiskondlikud tegurid

Nimevalik ei ole üksnes individuaalne otsus, vaid peegeldab laiemat kultuurilist, ajaloolist ja ühiskondlikku konteksti. Lapsele nime andmine toimub alati traditsioonide, väärtuste ja sotsiaalsete mõjurite ristumiskohas, kus vanemate isiklikud eelistused suhestuvad kultuurilise pärandi ning ühiskondlike trendidega (Nigol, 2007; Liebersson, 2000). Traditsioonide, religioossete mõjutuste, ajastu nimemoe ja üleilmastumise analüüs aitab mõista, miks nimed ajas muutuvad ning kuidas nimevalik väljendab samaaegselt nii järjepidevust kui ka muutust.

Perekondlikud ja rahvuslikud traditsioonid on kujundanud nimevalikut läbi põlvkondade, andes nimedele kultuurilise kestvuse ja identiteedilise tähenduse. Perekondades, kus nimede edasiandmine on oluline, sümboliseerib nime pärandamine põlvkondlikku järjepidevust ning austust esivanemate vastu (Saar, 2018). Selline praktika toetab lapse kultuurilise identiteedi kujunemist, sidudes teda perekonna ajalooga juba sünnihetkest alates (Nigol, 2007).

Rahvuslikul tasandil väljendab nimede kasutus tihti soovi säilitada kultuuripärandit ning tugevdada rahvuslikku identiteeti. Eesti nimekasutus on näidanud, et rahvusliku ärkamise periood, okupatsioon ja iseseisvuse taastamine mõjutasid otseselt nimevalikut: traditsiooniliste eesti nimede tagasitulek väljendas omakultuuri tähtsustamist ja vastuhakku assimileerumisele (Rätsep, 1983). Sellest aspektist on nimed osa kultuurilisest vastupanust ja identiteedi taasloomisest.

Kristlik traditsioon mängis olulist rolli nimede levikus Euroopas ning kujundas Eesti nimekasutust sajandite vältel. Paljud nimed — nagu *Maria, Johannes, Peeter, Jakob* — levisid pühakute kultuse kaudu ning kandsid endas religioosset sümboolikat ja moraalseid ideaale (Alford, 1988). Nime valimine kaitsepühaku järgi väljendas usulist identiteeti ja lootust, et laps omandab nime kandja vourused või saab kaitse tema eestkostel (Evans, 2009).

Kuigi religiooni roll nimekasutuses on tänapäeval vähenenud, kannavad sellised nimed endiselt ajaloolisi kihistusi, mille tähendus mõjub ka sekulaarses kultuuris traditsioonilise ja prestiižsena (Pilcher, 2016). Nime religioosne päritolu võib kas lapsevanemate teadvuses eksisteerida või jääda varjatud tähendusena selle kultuuriajaloolisesse minevikku.

Nimemood peegeldab ajastu maitse-eelistusi, sotsiaalseid väärtusi ja esteetilisi hoiakuid. Populaarsustsüklid näitavad, et nimed muutuvad ajas sageli korduvate lainetena ning vanad nimed võivad taas uue tähendusvarjundiga esile tõusta varjundiga (Lieberson, 2000). Näiteks 20. sajandi alguse traditsioonilised nimed võivad taas populaarseks muutuda, kui vanemad soovivad rõhutada lihtsust, ürgsust või juurtega seotust.

Populaarsus mõjutab nimevalikut kahel vastandlikul moel: mõned vanemad eelistavad levinud nimesid, mis loovad turvalise ja „normatiivse“ identiteedi, samas kui teised soovivad eristuda originaalse või haruldase nime kaudu (Gerhards&Hackenbroch, 2000). Nimemood toimib seega maitse ja identiteedi sotsiaalse väljendusena.

Globaliseerumine on avardanud nimevaliku repertuaari, tuues Eesti nimekasutusse rahvusvahelisi ja kultuuride üleseid nimesid. Selliseid nimesid — *Oliver, Emily, Mia, Noah* — eelistavad sageli vanemad, kes soovivad lapsele rahvusvaheliselt mõistetavat ja rahvusvahelises ruumis „toimivat“ nime (Sue&Telles, 2007). Rahvusvaheliste nimede kasutamine võib väljendada kosmopoliitset maailmavaadet, kultuuriliselt avatud hoiakut või püüdu vältida stereotüüpe, mis võivad kaasneda rahvuslike nimedega (Pilcher, 2016).

Samal ajal võib globaliseerumine esile tuua identiteedilise pinge: traditsiooniliste nimede kasutamine võib väljendada kultuurilist vastuhakku või soovi säilitada rahvuslikku eripära. Seetõttu toimib globaliseerumine nimevalikus korraga nii ühtlustava kui ka eristavategurina (Saar, 2018).

Nimekasutust mõjutavad ka meedia ja popkultuur, kujundades nende maine ja tähendusvälja. Avaliku elu tegelaste — sportlaste, artistide, poliitikute, mõjutajate — nimed võivad tõsta nime populaarsust või vastupidi, kahjustada selle mainet skandaalide ja negatiivse kajastuse kaudu (Liebersson, 2000). Samuti avaldavad mõju kirjandus- ja filmitegelased, näiteks Elsa, Ron, Arya, Harry, kelle kaudu nimed omandavad metafoorseid ja emotsionaalseid tõlgendusi (Evans, 2009).

Meedia vahendab seega nimedele uusi tähenduskihtide, muutes need prestiižsemaks, ajakohasemaks või vastupidi: stereotüüpsemaks ja koormatumaks.

Digiajastu on toonud nimekasutusse loovuse, visuaalse eksperimenteerimise ning uusi ortograafilisi vorme. Vanemad võivad luua nimesid või muundada olemasolevaid, kasutades originaalseid kirjaviise, lühendeid, graafilisi elemente või uusi häälikukombinatsioone — näiteks *Ellynah, Melys, Kaylen* (Pesti, 2010). Selline nimekasutus kajastab digitaalset suhtlusruumi, kus originaalsus, eristumine ja visuaalne esteetika omavad suurt rolli.

Nimede uuenduslikud vormid võivad küll väljendada vanemate soovi luua lapsele unikaalne identiteediväli, kuid tekitada samaska hääldus- ja õigekirjaraskusi, mis mõjutavad nime maine kujunemist sotsiaalses ruumis (Pilcher, 2016). Digiajastu nimed asetuvad seega esteetilise loovuse, identiteedi eristumise ja keele norme järgiva kooskõla pingevälja.

Traditsioonid ja ühiskondlikud mõjurid kujundavad nimevalikut läbi ajaloo, kultuuri, meedia ja globaliseerumise, luues nimeandmisele mitmekihilise tähendusruumi. Nende tegurite

mõistmine aitab selgitada, miks nimevalik on korraga nii isiklik, ajalooline, esteetiline kui ka ühiskondlik otsus — ja miks vanemate valikud ei peegelda ainult individuaalseid eelistusi, vaid ka kultuurilist ajastu vaimu.

1.4. Lapsevanemate eesnimevaliku motiivid ja neid mõjutavad tegurid

Lapsele nime valimine on mitmetasandiline otsustusprotsess, mis hõlmab emotsionaalseid, perekondlikke, praktilisi, ideoloogilisi ja identiteedipõhiseid kaalutlusi. Nimeandmine ei ole pelgalt individuaalne eelistus, vaid peegeldab vanemate väärtusi, kultuurilisi tõlgendusi ja tulevikku suunatud ootusi lapse identiteedile (Alford, 1988; Evans, 2009). Uuringud näitavad, et nimevaliku põhjused on sageli põimunud, mistõttu üks nimi võib samaaegselt täita mitut funktsiooni — näiteks olla emotsionaalselt tähenduslik, praktiliselt sobiv ja kultuuriliselt markeeritud (Gerhards&Hackenbroch, 2000; Pilcher, 2016). Järgnevad alapeatükid avavad peamised motiivikategooriad, mis kirjanduse põhjal suunavad lapsevanemate nimevalikuid ning loovad analüütilise raamistiku empiirilise osa kodeerimiseks.

Emotsionaalsed tegurid on sageli nimevaliku lähtepunkt: vanemad valivad nime, mis „meeldib“ või „kõlab hästi“, sõltumata selle objektiveeritavast põhjendusest (Evans, 2009). Emotsionaalne meeldimine võib tuleneda nime häälduslikust harmooniast, meloodilisest kõlast või positiivsetest assotsiatsioonidest, nagu isiklikud mälestused, tähenduslikud kultuuritegelased või nimi, mis „tekib õige tunde“ (Gerhards&Hackenbroch, 2000). Lisaks võib nime tähenduslik või etümoloogiline sisu anda nimele emotsionaalse kaalu — näiteks nimed, mis väljendavad väärtusi või sümboliseerivad omadusi (*Helena* – „*valgus*“; *Robert* – „*särav kuulsus*“). Emotsionaalsed motiivid võivad toimida nimevaliku esmase filtrina, millele teised kaalutlused hiljem lisanduvad.

Perekondlikud motiivid väljendavad soovi säilitada põlvkondlikku järjepidevust ning austada suguvõsa traditsioone. Nime pärandumine esivanemate järgi — näiteks vanavanema või vanema nime edasiandmine — on pikka aega olnud oluline osa kultuurilisest identiteedist ja perekondlikust mälupraktikast (Nigol, 2007; Saar, 2018). Selline nimekasutus loob lapsele sümboolse silla mineviku ja oleviku vahel ning võib tugevdada perekondlikku kuuluvustunnet. Perekondlikke motiive võib leida ka laste nimede kooskõlastamises (nt kõlaliselt sarnased nimed õdede-vendade vahel) või perekondlike väärtuste rõhutamises läbi nime tähenduse.

Praktilised kaalutlused on seotud nime kasutusmugavuse ja funktsionaalsusega igapäevaelus. Vanemad eelistavad sageli nimesid, mis on lihtsasti hääldatavad ja kirjutatavad ning mille kasutamine ei tekita pidevaid parandamisi arusaamatusi (Crystal, 2003; Gerhards&Hackenbroch, 2000). Rahvusvahelise suhtluse kasv on toonud esile nimede „globaalset kasutatavust“, kus lapse nime valitakse osaliselt tulevast mobiilsust ja rahvusvahelist kontakti silmas pidades (Sue&Telles, 2007). Praktilised põhjused hõlmavad samuti nime ja perekonnanime kooskõla, mis toetab häälduslikku ja esteetilist tasakaalu ning mõjutab nime sotsiaalset tajumist (Pesti, 2010).

Ideoloogilised motiivid väljendavad vanemate väärtusi, uskumusi ja kultuurilist maailmatunnetust. Rahvuslike nimede eelistamine võib tähistada soovi säilitada kultuuriline järjepidevus või rõhutada rahvuslikku identiteeti, eriti poliitiliste või kultuuriliste muutuste perioodidel (Rätsep, 1983; Lieberman, 2000). Nimed võivad kajastada ka vanemate maailmavaatelisi orientatsioone — nt traditsiooniliste või religioossete nimede valik usulise identiteedi väljenduseks, või vastupidi: modernsete ja sekulaarsete nimede kasutus individualismi ja kaasaegsuse tunnustamiseks (Pilcher, 2016). Ideoloogilised motiivid võivad olla varjatud või teadlikud, kuid nende mõju nimevalikule on dokumenteeritult märkimisväärne.

Originaalsuse motiiv väljendab vanemate püüet eristada oma last teistest ning pakkuda talle nime kaudu individuaalset identiteediraamistikku (Lieberman, 2000). Soov vältida levinud nimesid või valida harvem kasutatavaid vorme võib olla seotud identiteedilise autonoomia ja loomingulise eneseväljenduse väärtustamisega. Mõnel juhul luuakse täiesti uusi nimede variante või muudetakse olemasolevaid õigekirjaliselt originaalsemaks, mis võib väljendada vanemate soovi rõhutada lapse unikaalsust (Pesti, 2010). Samas seostub eristumise soov ka riskidega: väga ebatavalised nimed võivad tekitada hääldusprobleeme või kutsuda esile stereotüüpeid hinnanguid (Pilcher, 2016).

Nimevalik peegeldab ka ühiskondlikke arusaamu soost ja soorollidest. Traditsiooniliselt seostatakse eesnimedid sooliste stereotüüpidega, näiteks „pehmed ja õrnad“ nimed tüdrukutele ning „tugevad ja jõulised“ nimed poistele (Pilcher, 2016). Selline tähenduslik raamistik võib mõjutada vanemate ootusi lapsele ning kujundada ka lapse sotsiaalset identiteeti. Viimastel aastatel on kasvanud sooneutraalsete nimede kasutamine — näiteks *Robin, Alex, Sam* — mis väljendab soorollide paindlikkust ja soolise binaarsuse vähenemist kultuuriruumis (Evans,

2009). Neutraalsete nimede eelistamine võib olla teadlik ideoloogiline valik, mis toetab soolist võrdsust või lapse enesemääratlemise võimalusi.

Nimevaliku motiivid on mitmekihilised ja omavahel põimunud, mistõttu sama nime tagant võib leida nii emotsionaalse, perekondliku, ideoloogilise kui ka praktilise põhjuse. Nende kategooriate mõistmine loob empiirilise uurimise jaoks analüütilise raamistiku, mille põhjal saab välja selgitada, kuidas vanemad põhjendavad oma valikuid ja milliseid väärtusi nad nime kaudu lapsele edastavad.

1.5. Ametlik nimeandlus kui empiirilise aineväljaga lõimuv raamistik

Käesoleva uurimistöö empiiriline materjal paikneb ametliku nimeandlusraamistikus, mis tähendab, et analüüsitavad eesnimed on riiklikult registreeritud nimed ning seeläbi osa Eesti nimekorralduse normatiivsest süsteemist (Eesti Vabariigi nimeseadus, 2005; Rahvastikuregistri seadus, 2000). Kuna nimeseadus ja rahvastikuregistri kord vormistavad isikunime juriidilise identifikaatorina, võimaldab ametlik nimeandlus uurida eesnimesid mitte pelgalt keeleliste üksustena, vaid kultuurilise ja õigusesotsioloogilise praktikaga põimunud nähtusena (Alford, 1988; Ainiala, Saaremaa & Sjöblom, 2012).

Seetõttu ei saa nimede kasutust käsitleda üksnes perekondlike eelistuste või individuaalse maitse väljendusena: ametlik nimeandlusraamistab valikud, luues nii võimalusi (lubatud nimekujud, õiguspärane nime muutmise) kui ka piire (keelelised ja vormilised nõuded) (Nimeseadus, 2005; Hough, 2016).

Uuritavas nimeaines ilmneb, et nimede tähenduslikud kihistused põimuvad ametliku nimeandluse institutsionaalse tasandiga. Vanemate otsused, mis näiliselt lähtuvad esteetikast või peretraditsioonidest, liiguvad sageli ajalooliselt kujunenud, kuid õiguslikult kinnistunud nimevara sees (Ainiala et al., 2012; Lieberman, 2000). Näiteks piibellikku päritolu nimed (Johannes, Maria, Joosep) püsivad nimevalikus mitte ainult religioossetel põhjustel, vaid ka seetõttu, et nad kuuluvad stabiilsesse, kultuuriliselt legitiimsesse nimekorralduse repertuaari, mida ametlik nimeandlus toetab ning taastoodab (Hough, 2016).

Samal ajal näitab nimede modernne kasutus, et rahvusvaheliste nimede eelistamine (nt Emma, Oliver) jääb kooskõlla nimeandluse keelenormidega ning seetõttu on globaliseerunud

nimeandmise praktikaid praktikad ametliku süsteemi kaudu sotsiaalselt kinnitatavad (Liebersson, 2000; Gerhards& Hans, 2009).

Metoodiliselt tähendab see, et uuritavaid eesnimesid ei tõlgendata töö käigus pelgalt lingvistiliste üksustena, vaid institutsionaalses kontekstis, kus iga nimi kannab juriidiliselt fikseeritud identiteeti (Alford, 1988). Ametlik nimeandluseraamistik piiritleb ka uurimismaterjali semantilist ulatust: analüüs keskendub nimedele, mis on rahvastikuregistri kaudu isiku ametliku identiteedi osaks saanud, jättes kõrvale mitteametlikud hüüdnimed, kodused lühivormid, identiteedimängulised kasutused ning täiskasvanueas võetud pseudonüümid (Ainiala et al., 2012). Selline piiritlemine võimaldab uurida, kuidas riiklikult kinnistatud nimi toimib keelelise ja kultuurilise identiteedi kandjana, ning kuidas ametliku nimeandluse normatiivne raam lubab või takistab teatud tähenduskihtide püsimist (Hough, 2016).

Kokkuvõtlikult loob ametlik nimeandlus silla üksikisiku valikute ning ühiskondlikult reguleeritud identiteedipraktikate vahel, mis omakorda võimaldab empiirilistes andmetes jälgida, kuidas isiklikud nime-eelistused suhestuvad õiguslike ja kultuuriliste aluste kaudu laiemate tähendusväljadega (Alford, 1988; Liebersson, 2000).

Ametlik nimeandlus Eestis on õiguslikult reguleeritud protsess, mille kaudu inimese isikunimi – ees- ja perekonnanimi – määratakse, registreeritakse ning tunnistatakse juriidiliselt kehtivaks isikut tuvastavaks andmeks. Nimeandlus on seotud riikliku registrisüsteemiga ning selle eesmärk on tagada isiku identifitseerimine, õiguste realiseerimine ja õiguslik järjepidevus kogu elu jooksul (Nimeseadus; Rahvastikuregistri seadus).

Peamine õigusakt, mis reguleerib nimeandlust Eestis, on nimeseadus, sätestades ees- ja perekonnanime andmise, kasutamise ja muutmisega seotud põhimõtted. Seaduse kohaselt koosneb isiku ametlik nimi ees- ja perekonnanimest, mis kantakse rahvastikuregistrisse ning mille alusel toimub isiku ametlik identifitseerimine riiklikes süsteemides (Nimeseadus, RT I). Rahvastikuregistri seaduse kohaselt kuuluvad ees- ja perekonnanimi rahvastikuregistri peamiste isikuandmete hulka ning neid kasutatakse muuhulgas ametlike dokumentide, näiteks isikutunnistuse ja passi väljastamisel.

Nimeseadus sätestab ka nimede keelelised ja vormilised nõuded. Eesnimed peavad vastama eesti keele kirjaviisi ja kasutuse põhimõtetele ning sisaldama lubatud tähti. Selliste nõuete

eesmärk on tagada nimede arusaadavus, hääldatavus ning sobivus Eesti keele- ja kultuuriruumi kontekstis (Siseministeerium, 2023). Nimeandluse regulatsioon aitab vältida ka olukordi, kus nimi võiks põhjustada segadust või olla vastuolus ühiskondlike normidega.

Lisaks nime andmisele reguleerib nimeseadus ka nimemuutmise protseduuri. Isikul on võimalik esitada avaldus ees- või perekonnanime muutmiseks, kuid nimemuutmine peab olema põhjendatud ning vastama seaduses sätestatud tingimustele. Nimemuutmise taotlusi menetlevad kohaliku omavalitsuse või rahvastikuregistri ametnikud, kes hindavad nime sobivust ja põhjendatust. Vajadusel on võimalik otsus ka vaidlustada (Nimeseadus, 2004; Rahvastikuregistri seadus, 2000).

Ametlik nimeandlus ei ole siiski pelgalt administratiivne protsess, vaid tihedalt seotud kultuurilise ja keelelise kontekstiga. Nimeandmise praktikas kajastuvad nii eesti keele normid kui ka ühiskondlikud väärtused, mis mõjutavad nimede kuju ja kasutust. Eesti nimeuurijad on rõhutanud, et eesnimed peegeldavad sageli kultuurilist identiteeti, ajaloolisi traditsioone ja ühiskondlikke muutusi (Rätsep, 1983; Nigol, 2007; Saar, 2018).

Seetõttu võib ametlikku nimeandlust käsitleda institutsionaalse raamistikuna, mis seob individuaalsed nimevalikud laiemate keeleliste, kultuuriliste ja õiguslike normidega. Kuigi lapsevanemad valivad lapsele nime sageli emotsionaalsetel või praktilistel põhjustel, toimuvad need valikud alati kehtiva õigusliku süsteemi piirides. Selline regulatsioon mõjutab nimetraditsioonide püsimist ning nimede kohandumist ühiskondlike muutustega (Nimeseadus, 2004; Lieberman, 2000; Hough, 2016).

Käesoleva uurimistöö seisukohalt on ametliku nimeandluse käsitlemine oluline, kuna see loob taustsüsteemi, millesse lapsevanemate nimevalikud asetuvad. Kuigi nime valikut mõjutavad individuaalsed ja kultuurilised tegurid, toimuvad need valikud alati õiguslikult reguleeritud raamistikus. Seega aitab ametliku nimeandluse analüüs paremini mõista, kuidas perekondlikud eelistused ja ühiskondlikud normid nimevaliku protsessis põimuvad.

Eestis tuleb vastsündinu nimi registreerida rahvastikuregistris õigusaktides sätestatud aja jooksul pärast sünni toimumist. Nime muutmise korral esitatakse avaldus vastava kohaliku omavalitsuse või rahvastikuregistri ametnikule, kes teeb otsuse nimemuutmise või uue nime andmise kohta. Kui nimed ei vasta seaduse nõuetele või on puudulikult põhjendatud, võib

ametnik otsuse tagasi lükata ning isikul on õigus otsus vaidlustada (Riigi Teataja. Nimeseadus, 2005).

Lisaks näeb nimeseadus ette erisusi olukordades, kus nime saab muuta konkreetsel alusel (näiteks sugupoole muutus või psühholoogiline vajadus), ning protsessi täpsem regulatsioon võib sisaldada nõudeid dokumentidele ja motivatsioonile, mis toetavad nimemuutmist (Riigi Teataja. Nimeseadus, 2005).

1.5.1. Kultuurilised ja ajaloolised aspektid

Eesti ametlik nimeandlus on tihedalt seotud ka kultuurilise kontekstiga. Nimeandmise praktikas kajastuvad nii eesti keele kasutus kui ühiskondlikud väärtused, mis väljenduvad eelistustes nimekujude valikul ning nimede keelelis-normatiivses sobivuses. Keelekuju ja kirjutusviisi reguleerimine aitab tagada, et nimed sobiksid keele struktuuri ja oleksid ajalooliselt ning sotsiaalselt aktsepteeritavad (Siseministeerium, 2026).

Ametlik nimeandlus Eestis kujutab endast normatiivset ja institutsionaalset raamistikku, mis seob isikunime õigusliku identiteedi, kultuurilise pärandi ning keelelise praktika tasanditega. Nimeseaduse ja rahvastikuregistri kaudu on eesnimi osa riiklikult fikseeritud identiteedist, millel on mõju nii nime kasutusviisidele kui ka nimetraditsioonide püsimisele (Nimeseadus, 2004; Rahvastikuregistri seadus, 2000). Kuigi nimevalikud lähtuvad sageli perekondlikest eelistustest või kaasaegsetest kultuurimõjudest, toimivad need valikud alati ametlikult reguleeritud võimaluste ja piiride sees. Seetõttu on ametlik nimeandlus oluline taustsüsteem eesnimede tähenduse, kasutuse ja muutumise mõtestamisel, sidudes individuaalsed nimepraktikad laiemate ühiskondlike ja keeleliste normidega (Hough, 2016; Alford, 1988).

Käesolevas peatükis käsitleti eesnimede tähendust keelelises, sotsiaalses ja kultuurilises kontekstis. Teoreetiline ülevaade näitas, et eesnimed ei ole üksnes isiku identifitseerimiseks kasutatavad keelelised märgid, vaid mitmekihilised sotsiaalsed ja kultuurilised konstruktsioonid. Onomastika kui teadusharu uurib nimede päritolu, tähendust ja kasutust, rõhutades nende rolli kultuurilise mälu ja identiteedi kujundamisel (Nicolaisen, 1978; Saar, 2018).

Teooriast selgus, et eesnimedel on mitu olulist funktsiooni. Lisaks identifitseerivale rollile täidavad nimed sotsiaalset, kultuurilist ja sümboolset funktsiooni. Nime kaudu väljendatakse

kuuluvust perekonda, kogukonda ja kultuuriruumi ning nimed võivad mõjutada ka sotsiaalset tajumist ja identiteedi kujunemist (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Samuti on nimed seotud keele struktuuriga, kuna nende kuju ja kasutus sõltuvad keele fonoloogilistest ja morfoloogilistest normidest (Crystal, 2003).

Olulise aspektina käsitleti nimede rolli kultuurimälu ja traditsioonide kandjana. Perekondlikud ja rahvuslikud nimetraditsioonid aitavad säilitada kultuurilist järjepidevust ning tugevdada identiteeditunnet (Nigol, 2007; Rätsep, 1983). Samas mõjutavad nimevalikut ka ühiskondlikud muutused, näiteks nimemood, globaliseerumine ja meedia mõju, mis võivad tuua nimekasutusse uusi vorme ja rahvusvahelisi nimesid (Liebersson, 2000).

Lisaks kultuurilistele ja sotsiaalsetele teguritele on nimeandlus Eestis ka õiguslikult reguleeritud protsess. Nimeseadus ja rahvastikuregistri süsteem loovad institutsionaalse raamistiku, mis määrab nimede kasutamise ja registreerimise põhimõtted ning tagab nimede vastavuse keelelistele ja ühiskondlikele normidele.

Teoreetilise käsitluse põhjal võib järeldada, et eesnimede valik kujuneb mitmete tegurite koosmõjus. Lapsevanemate otsuseid mõjutavad emotsionaalsed ja esteetilised eelistused, perekondlikud traditsioonid, praktilised kaalutlused ning laiemad ühiskondlikud ja kultuurilised mõjurid. Seetõttu võib nimevalikut käsitleda identiteedipraktikana, mille kaudu väljendatakse väärtusi, kuuluvustunnet ja kultuurilist orientatsiooni.

Sellest lähtuvalt keskendub käesoleva uurimistöo empiiriline osa lapsevanemate nimevaliku põhjenduste analüüsamisele, et selgitada, millised motiivid on kaasaegses Eestis kõige olulisemad ning kuidas need seostuvad teoreetilises osas käsitletud identiteedi, traditsioonide ja ühiskondlike suundumustega.

2. UURIMISTÖÖ METOODIKA

Käesolevas peatükis antakse ülevaade uurimistöö eesmärgist ja uurimisküsimustest, uurimismeetodist ning andmete kogumise viisidest, valimi moodustamisest, uurimisvahendist ja andmete analüüsimeetoditest. Lisaks käsitletakse eetilisi kaalutlusi ning tuuakse välja uuringu piirangud.

2.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Käesoleva magistritöö eesmärk on selgitada laste eesnimede panemise tavasid Eestis ning määratleda lapsevanemate nimevalikut mõjutavad tegurid. Töö keskendub eesnimede sagedusele, päritolule ja tähendusele ning toob esile peamised kultuurilised, keelelised ja sotsiaalsed mõjurid, mis kujundavad nimevalikut tänapäeva Eestis. Uurimus käsitleb ka seda, millised nimed on praegu populaarsed, milliseid motiive lapsevanemad nimevalikul esile toovad ning kuidas seostuvad nimevalikud identiteedi, traditsioonide ja ühiskondlike suundumustega.

Eesmärgi saavutamiseks püstitati järgmised uurimisküsimused:

1. Millised on lapsevanemate hinnangul kõige olulisemad põhjused lapse eesnime valikul?
2. Kuidas jagunevad nimevaliku motiivid emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks?
3. Millist rolli mängivad nimevalikus identiteet, kultuuriline kuuluvus ning nimemood?
4. Kas nimevaliku põhjused erinevad lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes?

2.2. Uurimismeetod ja andmete kogumise meetod

Uurimistöö meetodi valik sõltub töö eesmärgist, probleemist ja uurimisküsimustest. Seoses uuringu valimi suurusega otsustasid uurimistöö autorid uurimismeetodina rakendada triangulatsiooni. Triangulatsioon on parim argument kvalitatiiv-kvantitatiivse uurimistöö kasuks. Triangulatsiooni all mõeldakse seda, et ühe ja sama teema uurimiseks ja küsimustele vastamiseks kasutatakse rohkem kui ühte meetodit (Õunapuu, 2014, lk 70).

Uurimistöö meetodi valik sõltub töö eesmärgist, uurimisprobleemist ja püstitatud uurimisküsimustest. Käesolevas uuringus otsustasid autorid valimi suhteliselt suure mahu tõttu rakendada kvantitatiivset uurimismeetodit, kasutades kaardistusuuringut. Kaardistusuuring võimaldab koguda ja analüüsida andmeid suurelt hulgalt vastajatelt ning teha üldistusi uuritava nähtuse kohta. Kaardistusuuring ehk läbilõikeuuring tähendab populatsioonist tehtud lõike uurimist, et selgitada erinevate tunnuste seoseid uuritavas populatsioonis vaadeldaval ajahetkel (Õunapuu, 2014, lk 60). Uuringu keskmes oli struktureeritud veebiküsitlus, mis sisaldas nii suletud, avatud kui ka skaalaküsimusi ning tagas andmete standardiseerituse, võimaldades võrrelda vastajate hinnanguid erinevatele nimevaliku motiividele.

Kvantitatiivne uurimistöö lähtub positivistlikust lähenemisest, mille kohaselt sotsiaalset reaalsust on võimalik mõõta ja kvantitatiivselt analüüsida. Uuritakse suurte populatsioonide üldisi näitajaid ning kogutakse arvandmeid (Õunapuu, 2014, lk 54). Kvantitatiivne uurimistöö põhineb arusaamal, et sotsiaalne tegelikkus eksisteerib objektiivselt ega sõltu uurijast ning inimkäitumist on võimalik seletada nende objektiivsete faktide kaudu (Õunapuu, 2014, lk 57).

Samas sisaldas küsimustik ka avatud küsimusi, mille kaudu said vastajad vabalt põhjendada oma nimevalikuid. Sellest tulenevalt rakendati uurimuses ka kvalitatiivset lähenemist ning kasutati kvalitatiivset sisuanalüüsi. Sisuanalüüs võimaldab tekstilise andmestiku süstematiseerimist, kategoriseerimist ja tõlgendamist, et tuvastada selles esinevad tähendusmustrid ja seosed (Õunapuu, 2014).

Analüüsiprotsess toimus mitmes etapis. Esmalt loeti avatud vastused korduvalt läbi, et saada terviklik ülevaade andmestikust ning mõista vastajate esitatud tähendusi. Seejärel eristati tekstist tähenduslikud üksused, mis olid seotud uurimisküsimustega. Järgnevas etapis kodeeriti need üksused, andes neile sisulise tähenduse põhjal märksõnalised koodid. Sarnase sisuga koodid rühmitati kategooriatesse, mis peegeldasid lapsevanemate nimevaliku põhjendustes esinevaid motiive ja väärtushinnanguid. Analüüsi lõppfaasis koondati kategooriad laiemateks teemadeks, mis võimaldasid tõlgendada lapsevanemate põhjendustes esinevaid mustreid ja tähendusi sügavamal tasandil.

Käesolevas uurimistöös kasutati valdavalt induktiivset sisuanalüüsi, mille puhul kategooriad kujunesid andmestikust lähtudes, võimaldades esile tuua loomulikult esinevad

tähendusmustrid (Õunapuu, 2014). Samas toetas tulemuste tõlgendamist ka teoreetiline raamistik, mis aitas seostada empiirilisi leide varasemate käsitlustega.

Kvalitatiivse analüüsi kasutamine võimaldas minna pelgalt arvulistest näitajatest sügavamale ning avada nimevaliku taga olevaid väärtushinnanguid, tähendusi ja motiive, mida kvantitatiivne analüüs üksi ei võimaldaks esile tuua. Seega täiendavad kvantitatiivne ja kvalitatiivne lähenemine teineteist, võimaldades uuritavat nähtust käsitleda terviklikult.

2.3. Valimi moodustamine

Käesolevas uuringus kasutati mittejuhuvalimit, mis moodustus lapsevanematest. Valimit võib käsitleda mugavusvalimina, kuna vastajad kaasati kättesaadavuse alusel; mugavusvalimisse kaasatakse uuritavad uurijale hõlpsasti ligipääsetavast sihtrühmast (Õunapuu, 2014, lk 142).

Valimi moodustasid 140 lapsevanemat kuuest Eesti linnast: Tallinnast, Tartust, Pärnust, Narvast, Kuressaarest ja Võrust. Andmeid koguti lasteaedade vahendusel, kaasates igast suuremast linnast viis lasteaeda ning Võrust kolm lasteaeda. Küsitlus viidi läbi veebipõhise ankeetküsitlusena ning see oli kättesaadav nii eesti kui ka vene keeles. Valim kujunes vabatahtliku osaluse alusel.

Tegemist on mittetõenäosusliku mugavusvalimiga, mistõttu ei ole võimalik tulemusi üldistada kogu Eesti lapsevanemate populatsioonile. Küll aga võimaldavad saadud andmed tuvastada uuritavas rühmas esinevaid suundumusi ja mustreid. Uuringus osalesid erineva keele- ja kultuuritaustaga lapsevanemad, mis võimaldab analüüsida nimevaliku põhjuseid ka koduse suhtluskeeles. Valimi kujunemist võis mõjutada andmete kogumine lasteaedade vahendusel, mis võib piirata valimi mitmekesisust.

2.4. Uurimisvahend

Andmete kogumiseks kasutati struktureeritud küsimustikku, mis võimaldas koguda ühtlustatud ja võrreldavaid andmeid vastajate nimevaliku eelistuste ja põhjenduste kohta. Küsimustik koosnes mitmest osast. Kvantitatiivsete andmete saamiseks kasutatakse standarditud küsimustikku. Vastuseid uuritakse ja analüüsitakse statistikameetoditega (Õunapuu, 2014, lk 160).

Uuringu keskmes oli struktureeritud veebiküsitlus, mis hõlmas nii suletud, avatud kui ka skaalaküsimusi. Selline ülesehitus tagas andmete standardiseerituse ning võimaldas võrrelda vastajate hinnanguid erinevatele nimevaliku motiividele.

Küsimustik koosnes mitmest temaatilisest plokist. Esmalt esitati taustaküsimused, mille abil koguti andmeid vastajate vanuse, lapse vanuse, elukoha ning koduse suhtluskeelega kohta. Seejärel käsitleti nimevaliku protsessi puudutavaid aspekte, sealhulgas nime valikus osalenud isikuid, nime lõpliku otsustamise aega ning kaalutud nimevariantide arvu.

Nimevaliku motiivide hindamiseks kasutati viiepallisel Likerti skaalal põhinevaid väiteid, mille puhul vastajad hindasid erinevate tegurite olulisust skaalal 1 (üldse mitte oluline) kuni 5 (väga oluline). Lisaks sisaldas küsimustik avatud küsimusi, mis võimaldasid vastajatel avada nime tähendust ning põhjendada oma valikuid isiklikust perspektiivist.

Motiiviküsimused olid struktureeritud teoreetilisele raamistikule tuginevatesse kategooriatesse, milleks olid emotsionaalsed, perekondlik-traditsioonilised, praktilised ja ideoloogilised põhjused, samuti unikaalsuse motiiv ning lapse sooga seotud kaalutlused.

2.5. Tulemuste analüüsimeetod

Kogutud andmeid analüüsiti kvantitatiivsete andmeanalüüsi meetodite abil. Suletud ja skaalaküsimuste vastuseid töödeldi statistiliselt, kasutades kirjeldavat statistikat, sealhulgas sagedusjaotusi, protsentuaalseid osakaale ning aritmeetilisi keskmisi. See võimaldas anda ülevaate vastajate hinnangutest ning tuvastada enim esile kerkivad nimevaliku motiivid.

Lisaks võrreldi erinevate vastajagruppide tulemusi, eeskätt koduse suhtluskeele alusel, et selgitada võimalikke erinevusi nimevaliku põhjustes keele- ja kultuuritausta lõikes. Vajadusel kasutati risttabeleid, mis võimaldasid analüüsida seoseid erinevate tunnuste vahel.

Avatud küsimuste vastuseid analüüsiti kvalitatiivse sisuanalüüsi põhimõtetest lähtuvalt. Vastused kodeeriti ja grupeeriti temaatilistesse kategooriatesse, mis võimaldasid esile tuua korduvaid mustreid ja tähenduslikke põhjendusi nimevalikus. Saadud tulemusi kasutati kvantitatiivsete andmete täiendamiseks ja sügavamaks tõlgendamiseks.

Selline kombineeritud analüüs võimaldas analüüsida nii nimevaliku motiivide sagedust kui ka nende sisulist tähendust.

2.6. Uuringu piirangud

Uuring viidi läbi anonüümselt. Vastajatele esitati enne küsimustiku täitmist teave uuringu eesmärgi ja andmete kasutamise kohta ning osalemine oli vabatahtlik. Isikuandmeid, mis võimaldaksid vastajaid tuvastada, ei kogutud. Andmeid kasutati üksnes teaduslikul eesmärgil.

Käesoleval uuringul on mitmeid piiranguid, mida tuleb tulemuste tõlgendamisel arvesse võtta. Esiteks põhineb uuring mittetõenäosuslikul mugavusvalimil, mistõttu ei ole võimalik saadud tulemusi üldistada kogu Eesti lastevanemate populatsioonile.

Teiseks võib valimi kujunemist mõjutada andmete kogumine lasteaedade vahendusel, mis võib suunata valimisse aktiivsemaid või teatud taustaga lapsevanemaid. Samuti põhineb uuring enesekohastel hinnangutel, mistõttu võivad vastused olla mõjutatud sotsiaalselt soovitatavast käitumisest.

Lisaks võib veebipõhine küsitlus piirata osalust nende seas, kellel puudub ligipääs või harjumus kasutada digitaalseid keskkondi. Vaatamata nimetatud piirangutele võimaldab uuring siiski tuvastada olulisi suundumusi ja mustreid lapsevanemate nimevaliku põhjustes.

3. UURIMISTULEMUSED

3.1. Probleemi püstitus

Eesnimi on inimese identiteedi üks keskseid elemente, mis saadab indiviidi kogu elukaare vältel ning mõjutab nii enesetaju kui ka sotsiaalset tajumist. Varasemad uurimused on näidanud, et nimed ei ole pelgalt tähistajad, vaid kultuuriliselt ja sotsiaalselt laetud märgid, mille kaudu vahendatakse väärtusi, kuuluvustunnet ja identiteedi praktikaid (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Samuti peegeldab nimevalik ajastu trende, rahvuslikke ja perekondlikke traditsioone ning globaliseerumise mõjusid (Lieberson, 2000; Saar, 2018).

Uuringud näitavad, et tänapäeva nimevalik on mitmetahuline, mõjutatud globaliseerumisest, traditsioonilistest ja kultuurilistest väärtustest. Vanemad otsivad sageli tasakaalu unikaalsuse, rahvusliku identiteedi ja rahvusvahelise aktsepteeritavuse vahel ning nimetustrendid peegeldavad nii individuaalset identiteetide väljendust kui ka popkultuuri mõju (nt meedia ja kuulsused). (Ibratov, 2025).

Kuigi nimetrende ja nimede statistilist levikut on Eestis uuritud, on vähem käsitletud lapsevanemate subjektiivseid põhjendusi ja väärtushinnanguid, mis neid nimevalikul suunavad.

Kuna erineva keele- ja kultuuritaustaga lapsevanemate valikute mõtestatust ning motiive pole eesti teadustöodes oluliselt käsitletud, keskendub käesolev analüüs teguritele, mis mõjutavad eesnimede valikut ning sellele, kuidas lapsevanemate põhjendused peegeldavad identiteeti, traditsioone ja ühiskondlikke suundumusi kaasaegses Eestis.

Eeltoodu osutab probleemile, mis ei ole üksnes keeleline või kultuuriline, vaid ka pedagoogiline. Kui nimi kannab endas viiteid perekonna väärtustele, kultuurilisele kuuluvusele ja maailmavaatele, võib see kaudselt peegeldada lapse kasvukeskkonda ning väärtusruumi, milles ta kujuneb. Seetõttu võib nimevaliku uurimine anda õpetajale olulist taustateavet, mis aitab mõista õpilaste mitmekesisust ning toetada nende arengut viisil, mis arvestab nii individuaalseid kui ka kultuurilisi eripärasid. Samuti seostub see laiemalt hariduse eesmärkidega, nagu kultuuripädevuse kujundamine, sallivuse ja avatuse toetamine ning mitmekultuurilise õpikeskkonna teadlik kujundamine.

Probleemi aktuaalsus tuleneb asjaolust, et nimi toimib nii individuaalse identiteedi kui kollektiivse kultuurimälu kandjana ning nimevaliku analüüsimine võimaldab paremini mõista, kuidas lapsevanemad tasakaalustavad emotsionaalseid, praktilisi ja kultuurilisi kaalutlusi ning kuidas need otsused suhestuvad laiemate ühiskondlike muutustega.

Käesoleva magistritöö eesmärk on selgitada laste eesnimede panemise tavaid Eestis ning määratleda lapsevanemate nimevalikut mõjutavad tegurid. Töö keskendub eesnimede sagedusele, päritolule ja tähendusele ning toob esile peamised kultuurilised, keelelised ja sotsiaalsed mõjurid, mis kujundavad nimevalikut tänapäeva Eestis. Uurimus käsitleb ka seda, millised nimed on praegu populaarsed, milliseid motive lapsevanemad nimevalikul esile toovad ning kuidas seostuvad nimevalikud identiteedi, traditsioonide ja ühiskondlike suundumustega.

3.2. Lapsevanemate küsimustiku andmete analüüs

3.2.1. Lapsevanemate taustandmed

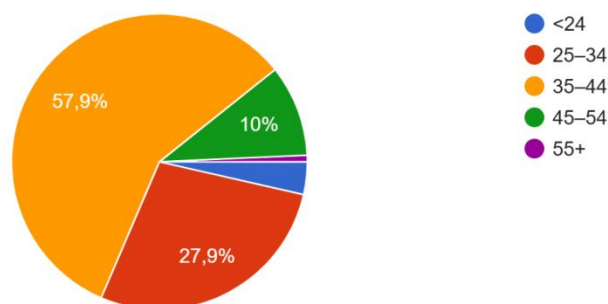
Selles alapeatükis kirjeldatakse uuringus osalenud lapsevanemate tausta, sealhulgas vanust, elukohta ja kodust suhtluskeelt ning haridustaset. Taustandmete analüüs aitab mõista, milline on uuringu valim ning millises kontekstis tuleb tulemusi tõlgendada.

Küsitluses osales 140 lapsevanemat, kelle sotsiodemograafiline profiil oli mitmekesine, kuid sisaldas ka selgelt eristuvaid mustreid.

Valimis domineerisid 25–44-aastased vastajad, mis vastab tüüpilisele sünnitajate vanusejaotusele Eestis. (vt joonis 1)

1.2 Teie vanus: / Ваш возраст:

140 vastust

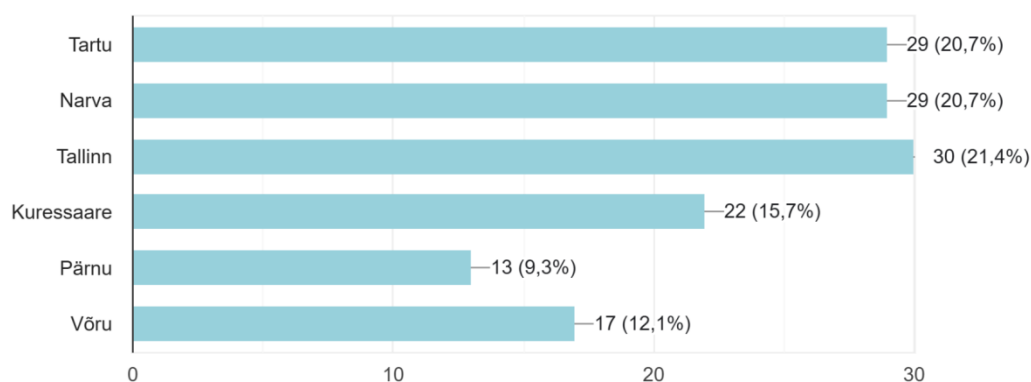
Joonis 1. Teie vanus

Enamik vastajatest olid emad, moodustades suurema osa kõigist osalejatest. See tulemus on kooskõlas varasemate nimevaliku uuringutega, mille kohaselt on nimepaneku eest enamasti vastutavad emad.

Regionaalselt joonistus välja kolm peamist keskust: Narva, kus oli märkimisväärne hulk vene emakeelega peresid, ning Tartu ja Tallinn, kus domineerisid eesti- või kakskeelsed pered (vt joonis 2).

1.1 Elukoht: / Место жительства:

140 vastust

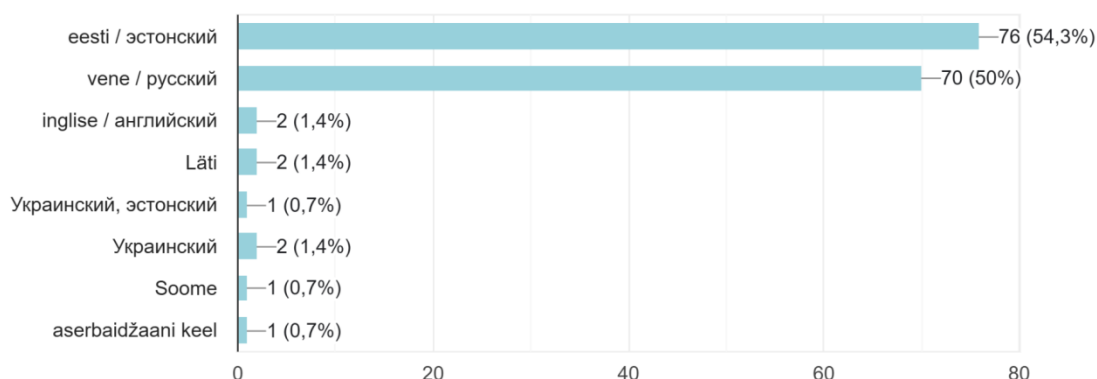

Joonis 2. Elukoht

Keelelise identiteedi lõikes olid esindatud nii eesti-, vene- kui kakskeelsed pered. Just see jaotus võimaldas analüüsida kultuuriliste tegurite mõju nimevalikule. (vt joonis3)

1.6 Teie kodune suhtluskeel: / Язык общения дома?

140 vastust

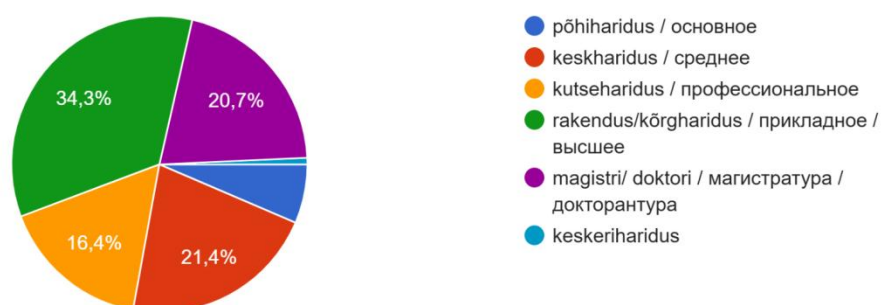

Joonis 3. Teie kodune suhtluskeel

Haridustasemelt kuulus enamik vastajaid kõrgharidusega või rakenduskõrgharidusega rühma, mis suurendab valimi usaldusväärsust, kuid viitab ka sellele, et vastajate nimeteadlikkus võib olla keskmisest kõrgem. (vt joonis4)

1.3 Teie haridustase: / Ваш уровень образования:

140 vastust

Joonis 4. Teie haridustase

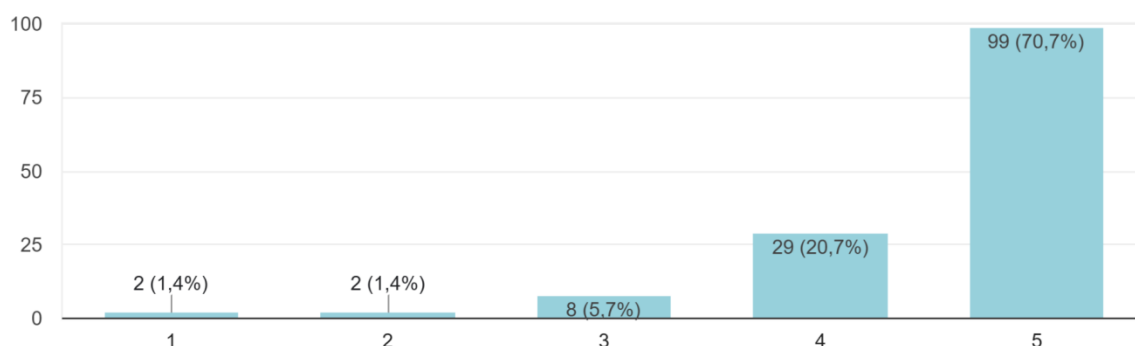
Kokkuvõttes võib järeldada, et uuringu valim on demograafiliselt ja kultuuriliselt mitmekesine. Vastajate seas on esindatud erineva vanuse, elukoha ja keelelise taustaga lapsevanemad. Selline valimi struktuur loob hea aluse analüüsimeks lapsevanemate nimevaliku põhjuseid ning võimaldab võrrelda, kuidas nimevalik võib olla seotud keelelise ja kultuurilise taustaga.

3.2.2. Lapsevanemate hinnangul kõige olulisemad põhjused eesnime valikul

Kõige olulisemateks nimevaliku põhjusteks osutusid vanemate hinnangute järgi (andmetabeli põhjal kõige sagedamini valitud ja kõrgeimad hinnangud):

1. Emotsionaalne meeldimine – Tulemused näitavad, et üks olulisemaid nimevaliku põhjuseid oli emotsionaalne eelistus. Küsimusele, kas nimi valiti seetõttu, et see lihtsalt meeldis, vastas 70,7% vastajatest kõrgeima hinnanguga (5) ning 20,7% hindas seda neljaga. Väga väike osa vastajatest pidas seda tegurit väheoluliseks. (vt joonis5)

3.1 Emotsionaalsed põhjused Nimi meeldis lihtsalt 3.1 Эмоциональные причины Имя просто понравилось
140 vastust

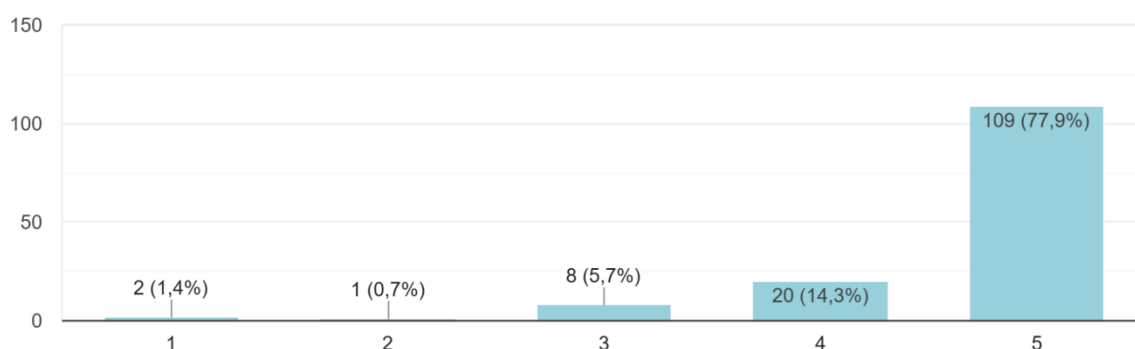

Joonis 5. Emotsionaalsed põhjused

2. Nime kõla ja sobivus lapsele – eriti tugevalt eelistati nimesid, mis kõlasid “ilusasti”, “meloodiliselt” või “sobivalt lapse iseloomuga”. (vt joonis6)

Nimi kõlas ilusasti / Имя красиво звучало

140 vastust

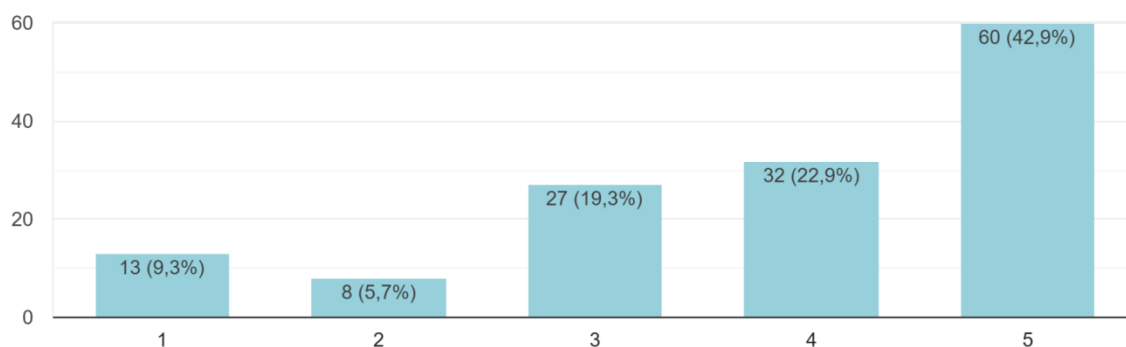

Joonis 6. Nime ja kõla sobivus

3. Lihtsus ja praktilisus – vanemad hindasid kõrgelt lihtsat hääldust, kirja pilti ning sobivust perekonnanimega. (vt joonis7)

3.3 Praktilisus ja kooskõla Nime on lihtne hääldada 3.3 Практичность и сочетаемость Имя легко произносить

140 vastust

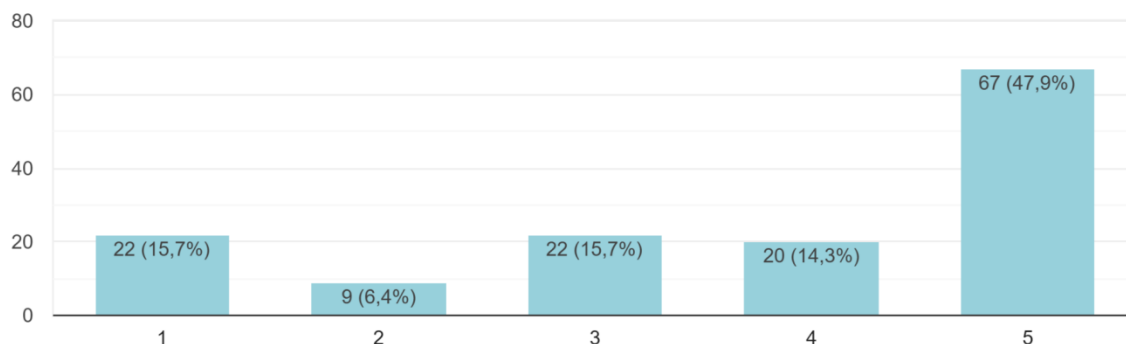

Joonis 7. Praktilisus ja kooskõla

4. Rahvusvaheline sobivus – eriti vene ja kakskeelsete perede puhul oli oluliseks kriteeriumiks ingliskeelne või rahvusvaheliselt arusaadav nimi. (vt joonis8)

Nimi toimib rahvusvaheliselt (välismaal/inglise keeles) / Имя удобно в международной среде (за границей/на английском)

140 vastust

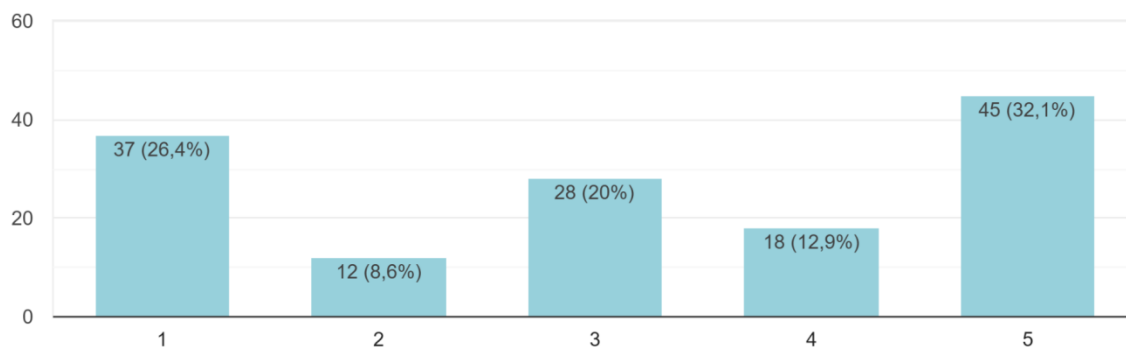

Joonis 8. Rahvusvaheline sobivus

5. Unikaalsus ja eristumine – osa peresid soovis vältida “moenimesid” või liiga levinud nime. (vt joonis 9)

Tahtsime vältida “moenimesid” / Мы хотели избежать «модных имён»

140 vastust

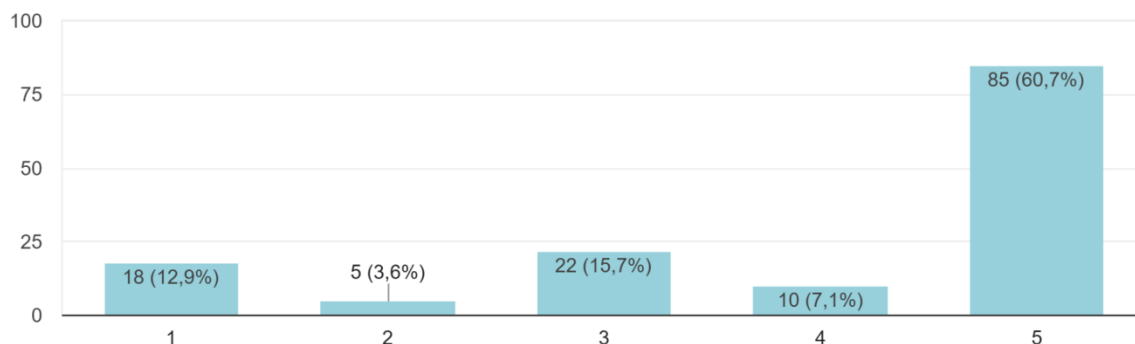

Joonis 9. Unikaalsus ja eristumine

6. Sooline sobivus – mitmed lapsevanemad märkisid, et nimi peab selgelt väljendama lapse sugu. Küsimus, kas nimi peab olema selgelt seotud lapse sooga, näitas, et see tegur oli paljude vastajate jaoks oluline. 60,7% vastajatest andis sellele kõrgeima hinnangu, mis viitab sellele, et suur osa lapsevanematest eelistab nimesid, mis on selgelt seotud poisi või tüdruku identiteediga. (vt joonis 10)

3.6 Sugu ja soorollid Nimi pidi olema selgelt "poisi/tüdruku nimi" 3.6 Пол и гендерные роли Имя должно было быть чётко «мальчиковым/девичьим»

140 vastust

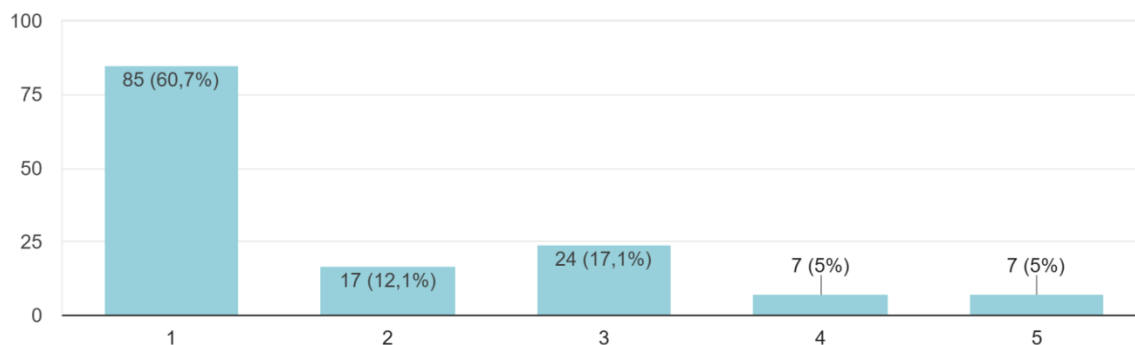
Joonis 10. Sooline sobivus

Emotsionaalsed põhjused olid üldiselt märksa olulisemad kui ratsionaalsed või ideoloogilised kaalutlused. Seda näitavad ka vanemate vastused (vt joonis 11)

3.4 Ideoloogilised ja väärtuspõhised Nimi väljendab meie väärtusi või maailmavaadet 3.4 Идеологические и ценностные причины Имя выражает наши ценности или мировоззрение

Идеологические и ценностные причины Имя выражает наши ценности или мировоззрение

140 vastust

Joonis 11. Emotsionaalsed põhjused

Käesoleva alapeatüki tulemused näitavad, et lapsevanemate eesnime valik on mitmetahuline protsess, milles domineerivad eelkõige emotsionaalsed ja esteetilised kaalutlused. Kõige olulisemaks teguriks osutus nime emotsionaalne meeldivus, millele järgnesid nime kõla ja

sobivus lapsele. See kinnitab, et nimevalik ei ole pelgalt praktiline otsus, vaid seotud vanemate isiklike eelistuste ja väärtustega.

Lisaks emotsionaalsetele teguritele mängivad olulist rolli ka praktilised kaalutlused, nagu nime lihtsus ja kasutusmugavus, sotsiaalsed ja kultuurilised aspektid, sealhulgas rahvusvaheline ja sooline sobivus. Mõnevõrra väiksema, kuid siiski märkimisväärse tähtsusega oli ka soov valida unikaalne ja eristuv nimi.

Tulemused viitavad sellele, et nimevalik kujuneb erinevate tegurite koosmõjus, kus põimuvad individuaalsed, kultuurilised ja ühiskondlikud mõjurid. Kuigi vanemad arvestavad ka praktiliste ja sotsiaalsete aspektidega, on otsustusprotsessi keskmes siiski isiklikud eelistused ja emotsionaalne seotus valitud nimega.

3.2.3. Nimevaliku motiivide jaotumine emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks

Järgnevalt analüüsitakse üksikasjalikumalt erinevaid nimevaliku motiivi kategooriad ning vaadeldakse, millised neist osutusid uuringu põhjal kõige olulisemaks.

Küsimustiku struktuur võimaldas hinnata nimevaliku motiive neljas kategoorias:

Emotsionaalsed motiivid:

Emotsionaalne blokk (meeldimine, kõla, positiivsed mälestused) sai keskmiselt kõige kõrgemaid hinnanguid. Valdav enamus lapsevanemaid eelistas nime, mis “tekitas hea tunde” või “oli juba varem meeldinud”. Emotsionaalne sobivus oli seega otsuse keskmes. (vt joonis12)

5.1 Mis oli kõige olulisem põhjus, miks just see nimi valiti? / Какова была самая важная причина выбора именно этого имени?

140 vastust

Ilus, kõlav ja lihtne nimi
Ühismeel nime valiku osas
Nimi meeldib ja kõlab ilusti perekonnanimega
Что бы имя красиво звучало с фамилией и что бы небыло русским, что бы ребёнку в будущем было легче
Понравилось
Ilus nimi ja meeldib mõlemale
Kompromiss Eesti ja Vene pere vahel
Ilus nimi ja kõlab hästi

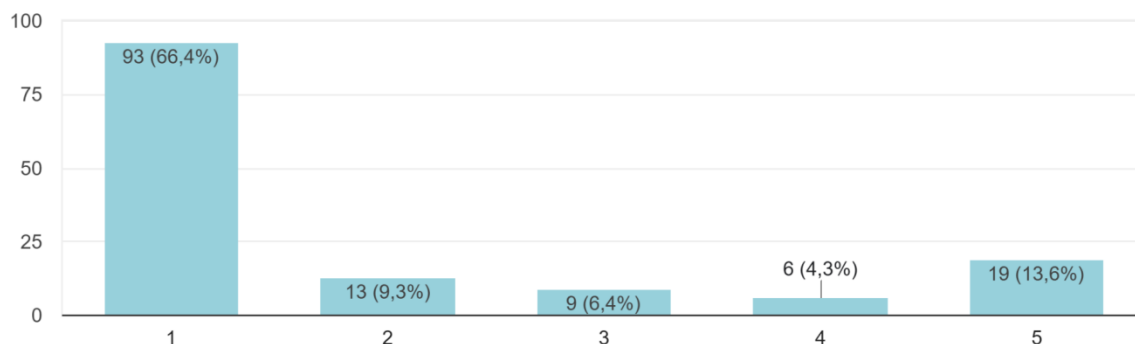
Joonis 12. Emotsionaalsed motiivid

Perekondlikud motiivid:

Perekondlikke põhjuseid tõid esile eelkõige eesti pered (nt vanavanaema nime edasiandmine, traditsioonilisus), kuid ka vene pered praktiseerisid nime päritolu austamist (nt isiku auks või isa nime kordamine). Küsimus nime seotusest perekonna või traditsioonidega näitas, et enamik vastajaid ei pidanud seda tegurit eriti oluliseks. 66,4% vastajatest andis sellele madalaima hinnangu, mis viitab tõigale, et nimevalik ei ole sageli otseselt seotud perekondlike traditsioonidega. Samas märkis 13,6% vastajatest, et see tegur oli nende jaoks väga oluline. (vt joonis13)

3.2 Perekond ja traditsioon Nimi on seotud suguvõsa/traditsiooniga 3.2 Семья и традиции Имя связано с родом / традициями

140 vastust

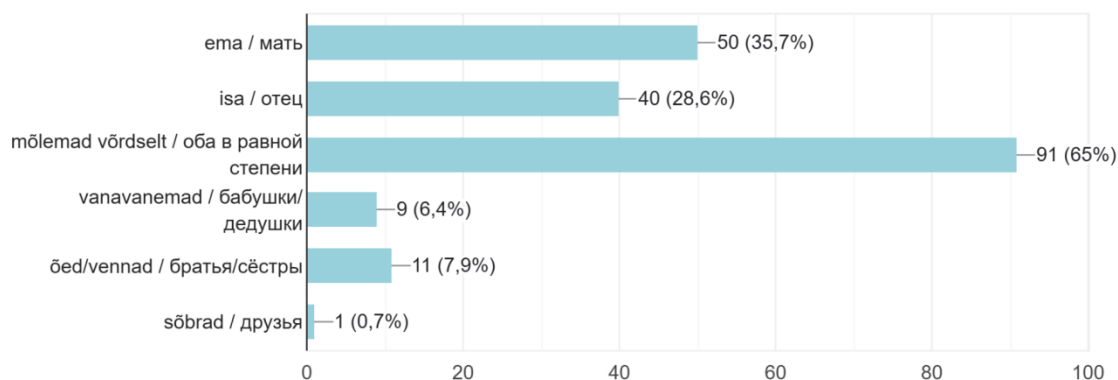

Joonis 13. Perekond ja traditsioon

Tulemused näitavad, et kõige sagedamini osalesid nime valimises mõlemad vanemad võrdselt, mida märkis 65% vastajatest (91 vastajat). (vt joonis14)

2.1 Kes osales nime valimises? / Кто участвовал в выборе имени?

140 vastust

Joonis 14. Kes osales nime valimises

Praktilised motiivid:

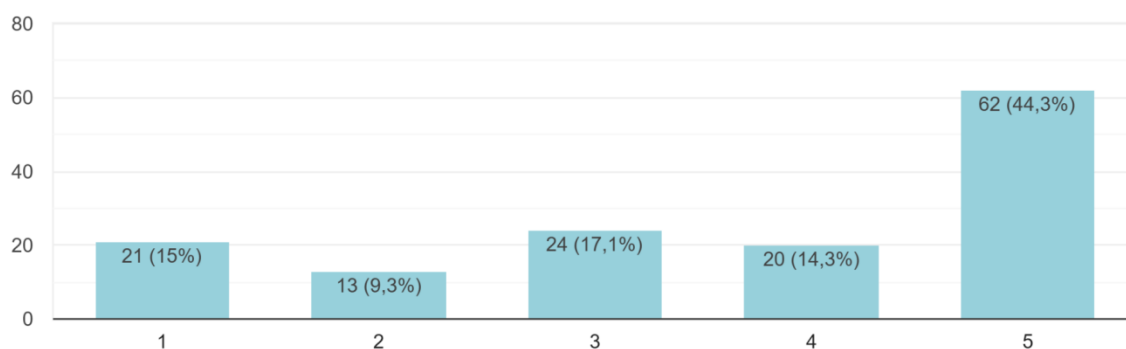
Praktilisuse kategooria hinnangud olid samuti kõrged, eriti:

- lihtne hääldus,
- lihtne kirjpilt,
- rahvusvaheline kasutatavus,
- sobivus perekonnanimega.

Nii eesti- kui venekeelsed lapsevanemad hindasid praktilisust kõrgelt, kuid vene taustaga perede puhul oli rahvusvaheline aspekt eriti oluline. (vt joonis15)

Nime on lihtne kirjutada / Имя легко писать

140 vastust

Joonis 15. Nime on lihtne kirjutada

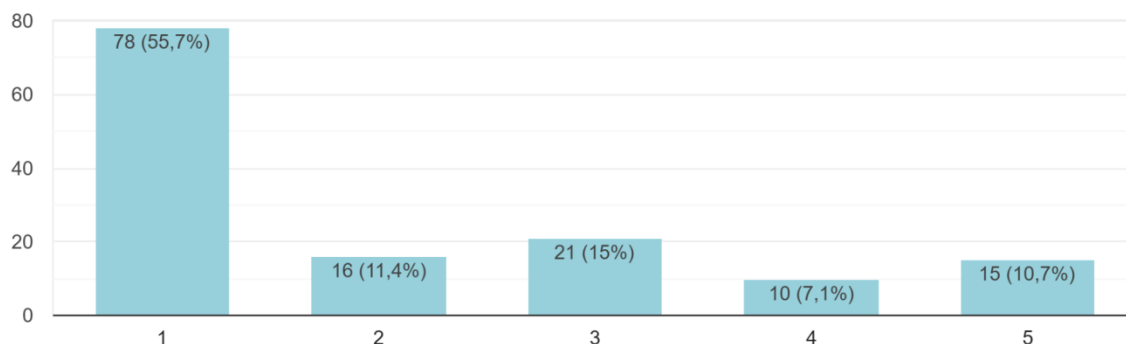
Ideoloogilised ja väärtuspõhised motiivid:

Ideoloogilised kaalutlused (religioon, rahvuslik identiteet, maailmavaade) olid üldiselt kõige nõrgema kaaluga, kuid üksikud vastused näitasid siiski:

- rahvusliku identiteedi rõhutamist (peamiselt eesti peredes),
- püüdu säilitada kultuurilist sidet (vene peredes),
- sooneutraalsete nimede teadlikku valikut (mõned üksikud juhtumid). (vt joonis16)

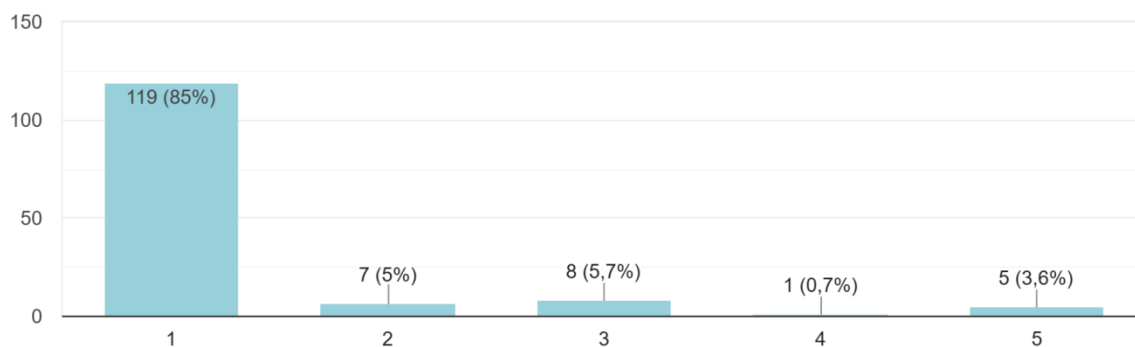
Nimevalikul oli oluline kultuuriline kuuluvus (nt rahvus, päritolu) При выборе имени была важна культурная принадлежность (например, национальность, происхождение)

140 vastust

Religioon/usuline taust mõjutas valikut Религия / религиозное происхождение повлияли на выбор

140 vastust

Joonis 16. Ideoloogilised kaalutlused

Kokkuvõttes näitavad tulemused, et lapsevanemate nimevaliku motiivid jagunevad emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks, millest kõige mõjukamad on emotsionaalsed põhjused. Nime meeldimine, kõla ja positiivsed seosed olid valiku keskmes.

Praktilised tegurid, nagu nime lihtsus ja rahvusvaheline kasutatavus, mängisid samuti olulist rolli. Perekondlikud motiivid osutusid enamasti vähem oluliseks, kuigi mõnel juhul väärtustati traditsioonide jätkamist. Ideoloogilised tegurid olid kõige väiksema mõjuga.

Tulemused viitavad, et nimevalik on eelkõige emotsionaalne ja praktiline otsus, mida kujundavad ka sotsiaalsed ja kultuurilised tegurid.

3.2.4. Identiteedi, kultuurilise kuuluvuse ja nimemoodide roll nimevalikus

Identiteet

Nimi kui identiteedimarker oli küsitluse avatud vastustes sageli esile toodud. Mõned lapsevanemad kirjeldasid nime kui:

- lapse iseloomuga sobivat,
- perekondliku kuuluvuse kandjat,
- “oma lapse nägu” nime.

Tulemused näitavad, et kõige sagedamini tehti nimevalik raseduse lõpus (37,9%) või pärast lapse sündi (33,6%). Mõnevõrra väiksem osa vastajatest otsustas nime raseduse alguses (12,9%) või enne rasedust (11,4%). (vt joonis17)

2.2 Millal nimi otsustati? / Когда имя было окончательно выбрано?

140 vastust

Joonis 17. Identiteet

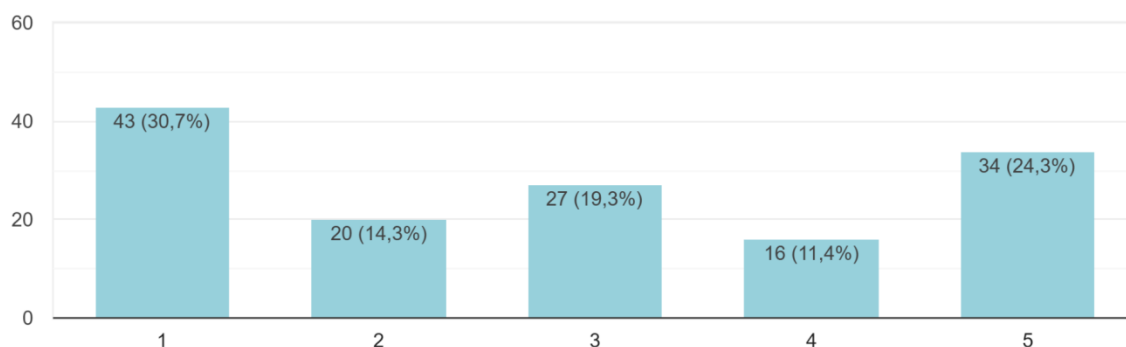
Kultuuriline kuuluvus

Eesti perede puhul ilmnesid tänapäevased, kuid siiski eestipärased eelistused (Miina, Kristel, Iti, Andres). Vene perede puhul nähti kultuurilist järjepidevust sageli nime kõlas (Milana, Artemi, Nikita),

kuid nime päritolu ei olnud enam nii tugevalt seotud vene traditsiooniliste eesnimedega nagu varasematel kümnenditel.

Tulemused näitavad, et nime tähenduse olulisus jagunes vastajate vahel märgatavalt erinevamalt. Kuigi 24,3% vastajatest pidas nime tähendust väga oluliseks, märkis suur osa vastajatest madalamaid hinnanguid. Näiteks 30,7% vastajatest hindas selle teguri tähtsust kõige madalamalt. (vt joonis18)

Nime tähendus/etümoloogia oli oluline / Значение / этимология имени были важны
140 vastust

Joonis 18. Nime tähendus

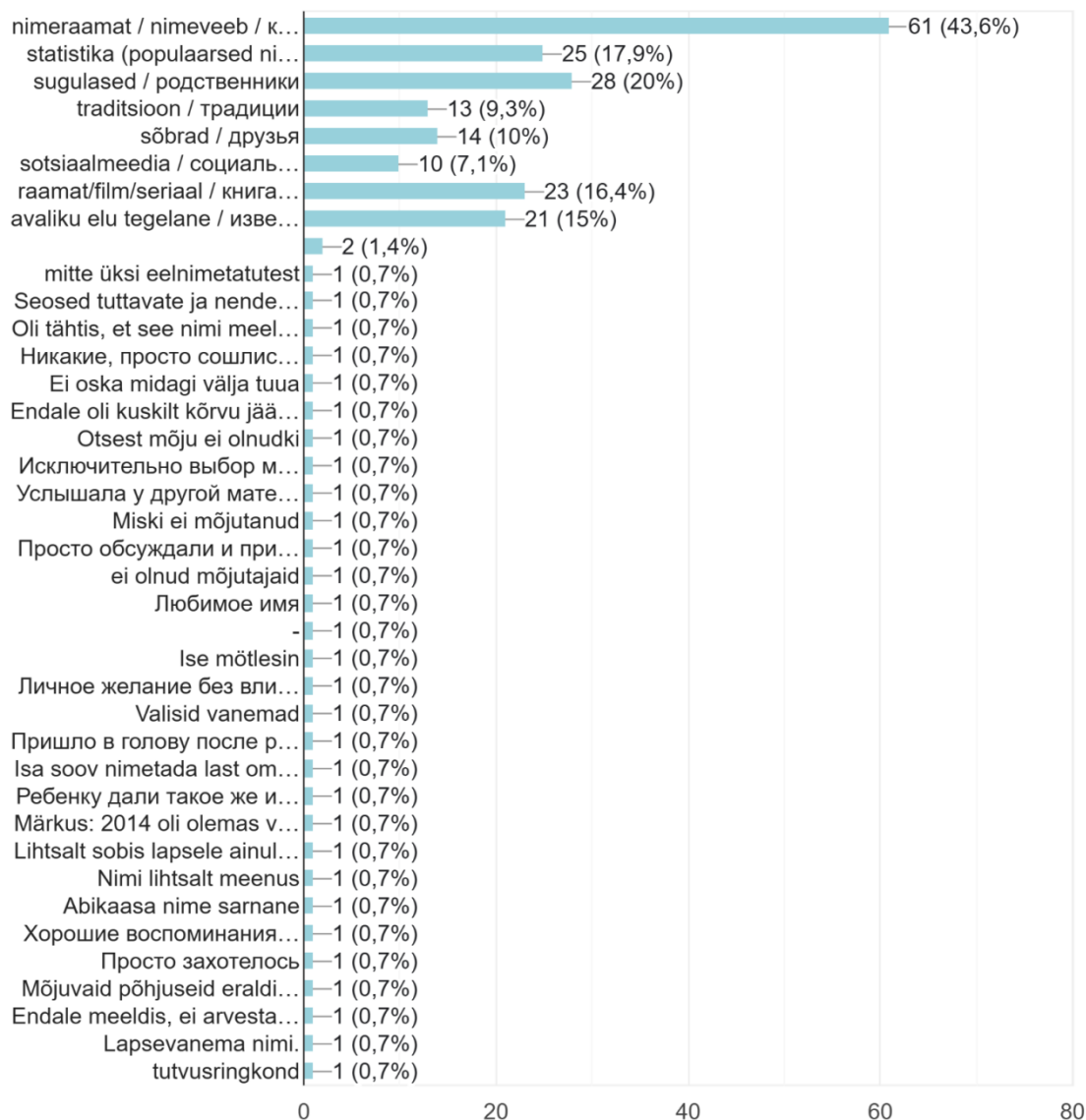
Nimemood

Mitmed vanemad tunnistasid teadlikult vältivat “moenimesid”, teised jälle otsisid rahvusvahelisi ja modernseid valikuid. Populaarsed trendid (Emma, Marta, Lukas) olid vastustes selgelt märgatavad.

Küsitluse tulemuste põhjal selgus millised allikad mõjutasid lapsevanemate nimevalikut. Tulemused näitavad, et kõige olulisemaks nimevalikut mõjutavaks allikaks olid nimeraamatud, nimeveebid ja nimede statistika, mida märkis 43,6% vastajatest (61 vastajat). See viitab tõsiasjale, et lapsevanemad otsivad sageli aktiivselt infot erinevate nimede kohta ning kasutavad nimevalikul teadlikult erinevaid infoallikaid. (vt joonis19)

4.1 Millised allikad mõjutasid nimevalikut? / Какие источники повлияли на выбор имени?

140 vastust

Joonis 19. Millised allikad mõjutasid nimevalikut

Kokkuvõttes näitavad tulemused, et identiteet, kultuuriline kuuluvus ja nimemood mõjutavad lapsevanemate nimevalikut mitmekülgselt. Nimi toimib identiteedimarkerina, peegeldades lapsevanemate väärtusi ja ettekujutust lapsest. Kultuuriline kuuluvus avaldub eelkõige keelises ja kõlalises valikus, kuid traditsioonide otsene järgimine on nõrgenenud. Nimemood

mõjutab valikuid nii trendide järgimise kui ka neist teadliku eristumise kaudu, seega kujuneb nimevalik individuaalsete eelistuste ja ühiskondlike mõjude koosmõjus.

3.2.5. Nimevaliku põhjuste erinevused lapsevanemate keele- ja kultuuri tausta lõikes

Nimevaliku põhjuste võrdlus lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes näitas mitmeid selgeid erinevusi eesti-, vene- ja kakskeelsete perede vahel.

Eestikeelsed lapsevanemad rõhutasid sagedamini perekondlikku järjepidevust, näiteks vanavanemate nimede edasiandmist ja peretraditsioonide järgimist. Samuti eelistasid nad eestipäraseid, lihtsaid ja ajas kestvaid nimesid. Oluliseks peeti nime esteetilist terviklikkust, sealhulgas selle kõla ning sobivust perekonnanimega. Lisaks ilmnes, et eestikeelsete vastajate seas oli levinud soov vältida liiga populaarseid ehk nn moenimesid.

Venekeelsed lapsevanemad tõid esile eelkõige nime rahvusvahelise kasutatavuse. Nende jaoks oli oluline, et nimi oleks arusaadav ja hõlpsasti kasutatav mitmes keeles, sealhulgas eesti, vene ja inglise keeles. Samuti välditi keerulise hääldusega või väga tugevalt vene kultuuriga seotud nimesid. Valikutes esines sagedamini modernseid ja rahvusvahelisi nimesid. Perekondlikku traditsiooni kasutati, kuid see ei olnud domineeriv motiiv.

Kakskeelsete perede puhul oli kõige olulisem nime toimivus mõlemas keeles. Eelistati nimesid, mida on lihtne hääldada ja mõista erinevates keelekeskkondades, samuti pöörati suurt tähelepanu nime sobivusele ning universaalsusele.

Lisaks ilmnes, et eestikeelsed lapsevanemad pidasid sagedamini oluliseks nime tähendust, samas kui vene- ja kakskeelsete vastajate puhul oli suurem rõhk nime praktilisel kasutatavusel. Samuti erines suhtumine nimemoodi – eestikeelsete seas oli levinum trendide vältimine, samas kui teistes rühmades esines rohkem rahvusvaheliste ja populaarsete nimede kasutamist.

Kokkuvõttes näitavad uuringu tulemused, et lapse nime valimine on enamasti ühine perekondlik otsus, milles osalevad peamiselt lapse vanemad. Enamik vastanutest märkis, et nime valimises osalesid mõlemad vanemad võrdselt, mis näitab, et nime valik kujuneb sageli ühise arutelu ja kokkuleppe tulemusena. Väiksemal määral võivad nime valiku protsessi mõjutada ka teised pereliikmed, näiteks vanavanemad või õed-vennad.

Samuti näitavad tulemused, et nime valik tehakse sageli raseduse lõpus või pärast lapse sündi, mis viitab sellele, et nimevalik on järkjärguline ja kaalutletud protsess. Lisaks selgus, et enamiku vastajate puhul ei olnud valitud nimi varem nende või partneri lemmiknimi, mis kinnitab, et nime eelistused võivad aja jooksul muutuda ning lõplik otsus kujuneb sageli arutelude ja erinevate mõjutegurite tulemusena.

Tulemustest selgub, et nimevalik ei ole pelgalt praktiline otsus, vaid seotud perekondlike arutelude, emotsionaalsete eelistuste ja identiteediga. Sellest lähtuvalt keskendub järgmine alapeatükk lapsevanemate nimevaliku põhjustele, et selgitada, millised motiivid mängivad nime valimisel kõige olulisemat rolli.

3.3. Arutelu ja järeldused

Käesoleva magistritöö eesmärk oli uurida eesnimede panemise tavaeid Eestis ning analüüsida lapsevanemate nimevaliku põhjuseid. Töö keskendub eesnimede sagedusele, päritolule ja tähendusele ning püüab selgitada, millised kultuurilised, keelelised ja sotsiaalsed tegurid mõjutavad nimevalikut tänapäeva Eestis.

Arutelu koostamise aluseks on uurimistöö käigus saadud empiirilised tulemused ning nende võrdlus teoreetilises osas käsitletud seisukohtade ja varasemate uurimustega. Arutelus analüüsitakse, kuidas küsitluse tulemused seostuvad teoorias esitatud käsitlustega nimedest kui identiteedi, kultuurilise kuuluvuse ja sotsiaalsete väärtuste kandjatest. Samuti käsitletakse, millised nime valiku motiivid osutusid uurimuse põhjal kõige olulisemaks ning kuidas need peegeldavad kaasaegseid nimeandmise suundumusi Eestis. Lisaks arutletakse, millisel määral kinnitavad või täiendavad saadud tulemused varasemate nimeuurimuste järeldusi ning milliseid uusi tähelepanekuid võib uuringu põhjal esile tuua. Eraldi tähelepanu pööratakse sellele, kuidas nimevalik seostub lapsevanemate kultuurilise ja keelelise taustaga ning millist rolli mängivad nimevalikus identiteet, traditsioonid ja nimemood.

Esimese plokki vastuste kontekstualiseerimiseks analüüsiti esmalt uuringus osalenud lapsevanemate taustandmeid, sealhulgas vanust, elukohta, kodust suhtluskeelt ja haridustaset. Taustandmete analüüs võimaldab iseloomustada valimit ning loob aluse uurimistulemuste tõlgendamiseks laiemas sotsiaalses ja kultuurilises raamistikus.

Vastajate vanuseline jaotus näitab, et enamik uuringus osalenud lapsevanemaid kuulus vanuserühma 35–44 aastat, moodustades 57,9% kõigist vastajatest. Teiseks suuremaks rühmaks olid 25–34-aastased lapsevanemad, kelle osakaal oli 27,9%. Vanuserühma 45–54 aastat kuulus 10% vastanutest, samas kui alla 24-aastaseid ja üle 55-aastaseid vastajaid oli väga vähe. Selline jaotus on ootuspärane, kuna nimetatud vanuserühmad on kõige sagedamini seotud laste kasvatamise perioodiga. Seetõttu võib järeldada, et uuringu valim peegeldab üsna realistlikult aktiivses pereloomise eas olevate lapsevanemate vanuselist struktuuri. Teoreetilise käsitluse kohaselt kujunevad just selles eluetapis identiteediga seotud valikud, sealhulgas nimeandmine, mis on seotud nii enesetaju kui ka sotsiaalsete ootustega (Pilcher, 2016).

Elukoha jaotuse põhjal selgus, et vastajad pärinesid mitmest Eesti linnast. Kõige rohkem vastajaid oli Tallinnast (21,4%), samuti Tartust ja Narvast (mõlemast 20,7%). Lisaks osales uuringus lapsevanemaid Kuressaarest (15,7%), Võrust (12,1%) ning Pärnust (9,3%). Selline geograafiline jaotus näitab, et uuring hõlmab erinevaid piirkondi ning võimaldab käsitleda nimevalikut mitmekesise regionaalse taustaga. Regionaalsed erinevused võivad mõjutada nimevalikut läbi kultuuriliste normide, keelekeskkonna ja kohalike traditsioonide, mis on kooskõlas käsitlusega nimedest kui sotsiaalselt ja kultuuriliselt kujunenud nähtustest (Alford, 1988).

Koduse suhtluskeelee analüüs näitab, et enamik vastajatest kasutab koduses suhtluses eesti keelt (54,3%) või vene keelt (50%). Väiksemas osas kasutati ka teisi keeli, näiteks inglise, läti, ukraina, soome ja aserbaidžani keelt, kuid nende osakaal oli väike. Tulemus viitab sellele, et uuringu valim peegeldab Eesti ühiskonna keelelist mitmekesisust, kus domineerivad kaks suuremat keelerühma – eesti ja vene keel. Keeleline taust on oluline tegur nimevalikus, kuna nimi toimib kultuurilise kuuluvuse markerina ning peegeldab sageli keelelist ja rahvuslikku identiteeti (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Samuti loob selline mitmekesisus võimaluse analüüsida, mil määral mõjutavad nimevalikut globaliseerumine ja rahvusvahelised nimetrendid (Liebersson, 2000).

Tulemused näitavad, et suurim osa vastajatest omab rakendus- või kõrgharidust (34,3%), samuti moodustavad märkimisväärse osa vastajatest magistri- või doktorikraadiga lapsevanemad (20,7%). Keskharidusega vastajaid oli 21,4% ning kutseharidusega 16,4%. Väiksem osa vastajatest omas põhiharidust või muud haridustaset. Selline jaotus näitab, et uuringus osalenud lapsevanemate seas on suhteliselt suur osakaal kõrgema haridustasemega

inimesi. Haridustase võib mõjutada nimevaliku eelistusi, kuna see on seotud keelelise teadlikkuse, kultuuriliste väärtuste ning nimetraditsioonide mõistmisega. Teoreetiliselt käsitletakse nimevalikut ka kui teadlikku sotsiaalset praktikat, mille kaudu vanemad kujundavad lapse identiteeti ja sotsiaalset positsiooni (Lieberson, 2000).

Taustandmete analüüs näitab, et uuringus osalenud lapsevanemad esindavad erineva vanuse, elukoha ja keelelise taustaga rühmi. Selline mitmekesine valim võimaldab paremini mõista, millised tegurid mõjutavad lapsevanemate nimevalikut ning kuidas need seostuvad kultuurilise ja keelelise taustaga. Tulemuste põhjal võib järeldada, et lapsevanemate nimevalik on tihedalt seotud nende sotsiodemograafiliste tunnustega, eriti vanuse, keeleidentiteedi ja haridustasemega. Need tegurid mõjutavad nii nimevaliku motiive kui ka seda, milliseid väärtusi ja identiteedilisi tähendusi nime kaudu lapsele edasi antakse. Kokkuvõttes loob valimi struktuur sobiva aluse käsitleda nimevalikut kui sotsiaalset ja kultuurilist praktikat, milles põimuvad individuaalsed eelistused, perekondlikud traditsioonid ja ühiskondlikud mõjurid (Alford, 1988; Pilcher, 2016; Lieberson, 2000).

Järgnevas alapeatükis keskendutakse lapsevanemate nimevaliku põhjustele ning analüüsitakse, millised motiivid osutusid vastajate hinnangul kõige olulisemaks. Täpsemalt vaadeldakse emotsionaalseid, praktilisi, perekondlikke ja kultuurilisi tegureid, mis võivad mõjutada lapsele nime valimist, ning seostatakse saadud tulemusi teoreetilises osas käsitletud seisukohtadega.

Esimese uurimisküsimuse „Millised on lapsevanemate hinnangul kõige olulisemad põhjused lapse eesnime valikul?” vastuste põhjal saadi teada, et lapsevanemate nimevalik on mitmetahuline protsess, mida mõjutavad erinevad omavahel seotud tegurid.

Järgnevas alapeatükis keskendutakse lapsevanemate nimevaliku põhjustele ning analüüsitakse, millised motiivid osutusid vastajate hinnangul kõige olulisemaks. Täpsemalt vaadeldakse emotsionaalseid, praktilisi, perekondlikke ja kultuurilisi tegureid, mis võivad mõjutada lapsele nime valimist, ning seostatakse saadud tulemusi teoreetilises osas käsitletud seisukohtadega.

Küsitluse tulemuste põhjal ilmnes, et lapsevanemate nimevalikut mõjutavad mitmed erinevad tegurid, mida võib jagada emotsionaalseteks, praktilisteks, perekondlikeks ja kultuurilisteks motiivideks. Need tegurid ei toimi eraldiseisvalt, vaid võivad mõjutada nimevalikut samaaegselt. Näiteks võivad lapsevanemad valida nime, mis neile lihtsalt meeldib või kõlab kaunilt, kuid samal ajal arvestada ka nime sobivust perekonnanimega, selle rahvusvahelist

kasutatavust või seost perekondlike traditsioonidega. Lapsele nime andmine toimub alati traditsioonide, väärtuste ja sotsiaalsete mõjurite ristumiskohas, kus vanemate isiklikud eelistused suhestuvad kultuurilise pärandi ning ühiskondlike trendidega (Nigol, 2007; Lieberman, 2000).

Teoreetilises osas käsitleti nime kui identiteedimarkerit ja kultuurilise tähenduse kandjat (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Saadud tulemused kinnitavad seda käsitlust, näidates, et nimevalik on sageli seotud lapsevanemate sooviga väljendada oma väärtusi, kultuurilist kuuluvust või esteetilisi eelistusi. Lisaks saab tulemusi tõlgendada ka individualiseerimise teooria kaudu, mille kohaselt teevad indiviidid hilismodernsuses üha enam valikuid lähtuvalt isiklikest eelistustest ja eneseväljendusest (Giddens, 1991). Nimevalik toimib seega vahendina, mille kaudu vanemad väljendavad oma identiteeti ja individuaalseid väärtusi.

Tulemused näitavad, et üks olulisemaid nimevaliku põhjuseid oli emotsionaalne eelistus. Küsimusele, kas nimi valiti seetõttu, et see lihtsalt meeldis, vastas 70,7% vastajatest kõrgeima hinnanguga ning 20,7% hindas seda samuti kõrgeks. Selline tulemus viitab asjaolule, et nime esteetiline ja emotsionaalne tajumine mängib lapsevanemate jaoks väga olulist rolli. See kinnitab ka teoreetilist seisukohta, mille kohaselt nimed on seotud emotsionaalse tähendusloomega ning peegeldavad vanemate subjektiivseid eelistusi (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Nimi võib seega väljendada vanemate väärtusi, esteetilisi eelistusi ja ettekujutust lapse identiteedist.

Lisaks emotsionaalsetele teguritele mängivad olulist rolli ka praktilised kaalutlused, nagu nime lihtne hääldus ja kirjutamine, sobivus perekonnanimega ning rahvusvaheline kasutatavus. Vanemad eelistavad sageli nimesid, mis on lihtsasti hääldatavad ja kirjutatavad ning mille kasutamine ei tekita pidevaid parandusi või arusaamatusi (Crystal, 2003; Gerhards&Hackenbroch, 2000). Eriti oluline on rahvusvaheline aspekt kakskeelsete ja vene perede puhul, mis viitab globaliseerumise mõjule nimevalikus. Globaliseerumise kontekstis võib nime käsitleda ka sotsiaalse ressursina, mis võimaldab paremini toimida erinevates kultuurilistes ja keelelistes keskkondades (Lieberman, 2000).

Küsimus, kas nimi peab selgelt sooga seotud olema, näitas samuti, et antud tegur on paljude lapsevanemate jaoks oluline. Enamik vastajaid eelistas nimesid, mis on selgelt seotud poisiga või tüdrukuga identiteediga. Selline tulemus kinnitab teoreetilist käsitlust, mille kohaselt nimede

kaudu väljenduvad ühiskondlikud normid ja kultuurilised ettekujutused soorollidest (Pilcher, 2016). Seda saab selgitada ka sotsiaalse identiteedi teooria kaudu, mille kohaselt aitavad nimed määratleda indiviidi kuuluvust teatud sotsiaalsetesse kategooriatesse, sealhulgas soolisse gruppi.

Samuti ilmnes, et kuigi mõned lapsevanemad väärtustavad unikaalsust ja eristumist, ei ole see võrreldes emotsionaalsete ja praktiliste teguritega esmane, viidates individualiseerimise ja traditsioonide vahelisele tasakaalule, kus vanemad püüavad ühendada isikupärasust ja sotsiaalset sobivust.

Tulemuste põhjal võib järeldada, et lapsevanemate eesnime valik on kompleksne ja mitmetasandiline protsess, milles domineerivad eelkõige emotsionaalsed ja esteetilised tegurid. Samas mängivad olulist rolli ka praktilised ja sotsiaal-kultuurilised kaalutlused, nagu nime kasutusmugavus, rahvusvaheline toimivus ja sooline sobivus. Ideoloogilised motiivid väljendavad vanemate väärtusi, uskumusi ja kultuurilist maailmatunnetust. Rahvuslike nimede eelistamine võib tähistada soovi säilitada kultuurilist järjepidevust või rõhutada rahvuslikku identiteeti, eriti poliitiliste või kultuuriliste muutuste perioodidel (Rätsep, 1983; Lieberman, 2000). Nimevalik peegeldab nii individualiseerimise kui ka globaliseerumise mõjusid ning toimib vahendina, mille kaudu lapsevanemad väljendavad oma väärtusi, identiteeti ja kuuluvustunnet. Vanemad võivad valida eesnime, mis pehmendab, täiendab või tasakaalustab perekonnanime identiteedilist mõju, näiteks rahvusvaheliselt kõlava eesnime lisamine traditsioonilisele perekonnanimele või vastupidi (Sue&Telles, 2007).

Teise uurimisküsimuse „Kuidas jagunevad nimevaliku motiivid emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks?” vastuste põhjal saadi teada, et lapsevanemate nimevaliku motiivid on mitmekesised ning jaotuvad selgelt nelja põhikategooriasse, millest mõjukaimad on emotsionaalsed ja praktilised tegurid.

Küsitluse tulemused näitavad, et emotsionaalsed motiivid (nt nime meeldimine, kõla ja positiivsed seosed) said kõige kõrgemaid hinnanguid ning olid nimevaliku keskmes. Valdav enamus lapsevanemaid eelistas nime, mis „tekitas hea tunde“ või oli varasemalt meeldinud. Selline tulemus kinnitab teoreetilist käsitlust, mille kohaselt nimed ei ole pelgalt tähistajad, vaid kannavad emotsionaalset ja sümbolset tähendust (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Nimevalik on seega seotud subjektiivse tähendusloomega ning võimaldab vanematel

väljendada oma esteetilisi eelistusi ja väärtusi. Lisaks saab emotsionaalsete tegurite domineerimist selgitada individualiseerimise teooria kaudu, mille kohaselt teevad inividid hilismodernsuses valikuid üha enam isiklikest eelistustest ja eneseväljendusest lähtuvalt (Giddens, 1991).

Praktilised motiivid nagu nime lihtne hääldus ja kirjpilt, sobivus perekonnanimega ning rahvusvaheline kasutatavus osutusid samuti väga oluliseks. Praktilised põhjused hõlmasidka nime ja perekonnanime kooskõla, mis toetab häälduslikku ja esteetilis tasakaalu ning mõjutab nime sotsiaalset tajumist (Pesti, 2010). Eriti tõusis esile rahvusvaheline aspekt, mis oli olulisem vene ja kakskeelsete perede puhul. See viitab globaliseerumise mõjule nimevalikus, kus nime käsitletakse ka kui sotsiaalset ressursi, mis peab toimima erinevates keele- ja kultuurikeskkondades (Liebersson, 2000). Seega ei ole nimevalik üksnes emotsionaalne otsus, vaid sisaldab ka strateegilisi kaalutlusi.

Perekondlikud motiivid osutusid uuringu põhjal üldiselt vähem olulisteks, kuigi teatud juhtudel väärtustati traditsioonide jätkamist või nime andmist sugulase auks. Enamik vastajaid ei pidanud nime seotust perekondlike traditsioonidega määravaks. See näitab muutust nimeandmise praktikates, kus traditsiooniline nime edasiandmine on asendumas individuaalsemate valikutega. Tulemus on kooskõlas varasemate uuringutega, mille kohaselt modernses ühiskonnas väheneb perekondlike nimetraditsioonide mõju ning suureneb individuaalne otsustusvabadus (Liebersson, 2000).

Samas näitavad tulemused, et nimevalik ei ole pelgalt individuaalne, vaid ka sotsiaalne protsess. Kõige sagedamini osalesid nime valimises mõlemad vanemad võrdsele, mis viitab sellele, et tegemist on ühise otsusega. See kinnitab teoreetilist käsitlust, mille kohaselt nimed on osa sotsiaalsest identiteedist ning nende valimine toimub sageli perekondliku kokkuleppe tulemusena (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Seega peegeldab nimevalik lisaks individuaalsetele eelistustele ka peresiseseid suhteid ja otsustusprotsesse.

Ideoloogilised ja väärtuspõhised motiivid (nt religioon, rahvuslik identiteet või maailmavaade) osutusid kõige väiksema mõjuga olevateks. Kuigi üksikud vastused viitasid rahvusliku identiteedi rõhutamisele või kultuurilise sideme säilitamisele, ei olnud need tegurid enamiku vastajate jaoks määravad. See võib viidata sellele, et tänapäeva ühiskonnas ei väljendata identiteeti nime kaudu enam nii otseselt ideoloogilisel tasandil, vaid pigem kaudsemalt

emotsionaalsete ja esteetiliste valikute kaudu. Nimi on üks esimesi identiteedimarkereid, mis saadab inimest kogu elu ning mille kaudu väljenduvad kuuluvustunne, väärtushinnangud ja sotsiaalne identiteet (Ainiala, Saarelma&Sjöblom, 2012; Hough, 2016; Pilcher, 2016).

Lisaks näitavad tulemused, et nimevalik on dünaamiline protsess. Suurem osa vastanutest märkis, et valitud nimi ei olnud eelnevalt lemmiknimi, vaid kujunes nimevaliku käigus. See kinnitab teoreetilist seisukohta, et nimevalik ei ole staatiline otsus, vaid kujuneb ajas erinevate tegurite koosmõjul (Alford, 1988; Lieberman, 2000). Nimevalik võib muutuda arutelude, uute ideede ja situatsiooniliste mõjutuste tulemusena.

Tulemuste põhjal võib järeldada, et lapsevanemate nimevaliku motiivid jagunevad küll emotsionaalseteks, perekondlikeks, praktilisteks ja ideoloogilisteks teguriteks, kuid nende mõju ei ole võrdne - domineerivad emotsionaalsed ja praktilised motiivid, samas kui perekondlikud ja ideoloogilised tegurid on pigem teisejärgulised. Nimevalik kujuneb erinevate tegurite koosmõjus ning peegeldab nii individualiseerimise kui ka globaliseerumise mõjusid. Seejuures on nimevalik ühtaegu isiklik ja sotsiaalne praktika, mille kaudu lapsevanemad väljendavad oma väärtusi, identiteeti ja kuuluvustunnet.

Kolmanda uurimisküsimuse „Kuidas avalduvad identiteedi, kultuurilise kuuluvuse ja nimemoodide roll nimevalikus?” vastuste põhjal saadi teada, et lapsevanemate nimevalik on tihedalt seotud identiteediloo, kultuuriliste tähenduste ning ühiskondlike suundumustega.

Tulemused näitavad, et nimi toimib selgelt identiteedimarkerina. Lapsevanemad kirjeldasid nime kui lapse iseloomuga sobivat, perekondlikku kuuluvust väljendavat või „oma lapse nägu” lahendust. Selline käsitlus kinnitab teoreetilist seisukohta, mille kohaselt nimed on olulised identiteedi kandjad ning vahendavad nii individuaalseid kui ka sotsiaalseid tähendusi (Alford, 1988; Pilcher, 2016). Nimevalik ei ole seega pelgalt praktiline otsus, vaid seotud lapse identiteedi kujundamisega juba enne tema sotsiaalset kujunemist.

Asjaolu, et nime valik tehakse sageli raseduse lõpus või pärast lapse sündi, viitab nimevaliku emotsionaalsele ja situatsioonilisele iseloomule. See toetab arusaama, et nimevalik on dünaamiline protsess, kus lõplik otsus kujuneb ajas ning on seotud lapsega tekkiva emotsionaalse sidemega (Alford, 1988; Lieberman, 2000). Nimi ei ole seega ainult ette planeeritud valik, vaid võib kujuneda kogemuslikult ja intuitiivselt.

Kultuurilise kuuluvuse analüüs näitab, et kuigi rahvuslik ja keeleline taust mõjutab nimevalikut, ei väljendu see enam rangelt traditsiooniliste nimede kaudu. Eesti perede puhul eelistati küll eestipäraseid nimesid, kuid need olid sageli kaasaegsed ja moderniseerunud vormis. Vene perede puhul ilmnes kultuuriline järjepidevus pigem nime kõlas kui otseses traditsiooniliste nimede kasutamises. See viitab kultuurilise identiteedi paindlikule väljendumisele, kus traditsioonilised normid kohanduvad globaliseerumise mõjudega. Tulemus on kooskõlas varasemate uuringutega, mille kohaselt nimed peegeldavad ühiskondlikke muutusi ning kultuuriliste identiteetide ümberkujundamist (Liebersson, 2000; Saar, 2018).

Nimemood ja erinevad infoallikad mängivad samuti olulist rolli nimevalikus. Tulemused näitavad, et lapsevanemad kasutavad aktiivselt nimeraamatuid, veebikeskkondi ja nimede statistikat, mis viitab teadlikule ja informeeritud valikuprotsessile. Samal ajal mõjutavad nimevalikut ka meedia, avaliku elu tegelased ning populaarne kultuur. See kinnitab teoreetilist käsitlust, mille kohaselt nimed on seotud sotsiaalsete trendide ja kultuuriliste mõjutustega ning peegeldavad ajastu väärtusi ja norme (Pilcher, 2016; Liebersson, 2000).

Huvitav on, et nimemood mõjub kahel viisil: osa lapsevanemaid järgib teadlikult populaarseid trende, samas kui teised püüavad neist eristuda, vältides levinud nimesid. See viitab individualiseerimise protsessile, kus nimevalik on ühtaegu mõjutatud ühiskondlikest suundumustest, kuid samas ka soovist väljendada isikupära (Giddens, 1991).

Nime tähenduse olulisuse jaotumine näitab, et semantiline aspekt ei ole kõigi lapsevanemate jaoks määrav. Nimede etümoloogia pakkus võimaluse jälgida keele arengut, rahvaste liikumist ja kultuurikontakte, mistõttu nimed olid varakult uurijate huviorbiidis (Hanks, Hardcastle&Hodges, 2016). Kuigi osa vastajaid pidas nime tähendust oluliseks, eelistas suurem osa pigem nime kõla ja emotsionaalset sobivust. See kinnitab teoreetilist seisukohta, et nimede tähendus võib olla oluline, kuid tänapäeva nimevalikus domineerivad sageli esteetilised ja emotsionaalsed tegurid (Liebersson, 2000).

Samuti näitavad tulemused, et nimevalik ei toimu isolatsioonis, vaid on seotud nii perekondlike kui ka laiemate sotsiaalsete mõjutustega. Sugulaste, meedia ja kultuurikeskkonna roll viitab nimevalikule kui sotsiaalselt raamitud protsessile, kus individuaalsed eelistused kujunevad laiemas kultuurilises kontekstis.

Tulemuste põhjal võib järeldada, et identiteet, kultuuriline kuuluvus ja nimemood mõjutavad lapsevanemate nimevalikut mitmetasandiliselt. Nimi toimib olulise identiteedimarkerina, mille kaudu väljendatakse nii individuaalseid kui ka kultuurilisi väärtusi. Samal ajal on kultuurilise kuuluvuse väljendumine muutunud paindlikumaks ning traditsioonide roll on vähenenud. Nimemood ja erinevad infoallikad kujundavad nimevalikut märkimisväärselt, kuid vanemad ei järgi neid üksnes passiivselt, vaid tõlgendavad ja kohandavad vastavalt oma eelistustele. Seega kujuneb nimevalik individuaalsete, kultuuriliste ja ühiskondlike tegurite koosmõjus ning peegeldab kaasaegse ühiskonna väärtusi ja muutusi.

Neljanda uurimisküsimuse „Kas nimevaliku põhjused erinevad lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes?” vastuste põhjal saadi teada, et nimevaliku motiivid varieeruvad märkimisväärselt sõltuvalt lapsevanemate keelelisest ja kultuurilisest taustast. Analüüs näitas selgeid erinevusi eesti-, vene- ja kakskeelsete perede vahel nii väärtuste, eelistuste kui ka praktiliste kaalutluste osas.

Eestikeelsete lapsevanemate puhul ilmnes tugev rõhuasetus perekondlikule järjepidevusele, rahvuslikule identiteedile ning keelelisele sobivusele. Eelistati eestipäraseid, lihtsaid ja ajas kestvaid nimesid ning peeti oluliseks nime esteetilisest terviklikkusest. Samuti oli märgatav soov vältida moenimesid. Tulemus on kooskõlas teoreetilise käsitlusega, mille kohaselt nimed toimivad kultuurilise identiteedi ja kollektiivse mälu kandjatena (Alford, 1988; Pilcher, 2016), nime kaudu väljendatakse kuulumist teatud kultuuriruumi ning säilitatakse perekondlikke ja rahvuslikke traditsioone.

Venekeelsete lapsevanemate puhul tõusis esile nime praktiline ja rahvusvaheline mõõde. Oluliseks peeti nime kasutatavust erinevates keelekeskkondades ning välditi keerulise hääldusega või tugevalt ühe kultuuriga seotud nimesid. Valikutes esines sagedamini modernseid ja rahvusvahelisi nimesid, viidates kohanemisprotsessidele mitmekeelses ühiskonnas ning toetades Liebersoni (2000) käsitlust, mille kohaselt nimevalik peegeldab sotsiaalseid muutusi, globaliseerumist ja kultuuridevahelist mõju.

Kakskeelsete perede puhul oli keskne kriteerium nime toimivus mõlemas keeles. Eelistati nimesid, mis on universaalsed, kergesti hääldatavad ja kultuuriliselt neutraalsed. See peegeldab vajadust tasakaalustada mitut keele- ja kultuuriruumi ning viitab hübriidse identiteedi kujunemisele. Pilcheri (2016) järgi võib sellist nimevalikut käsitleda kui refleksiivset

identiteedipraktikat, kus nime kaudu kujundatakse teadlikult lapse positsiooni erinevates sotsiaalsetes kontekstides.

Lisaks kinnitas nimede analüüs, et lapsevanemate valikud on väga mitmekesised. Esines nii traditsioonilisi eesti nimesid, vene nimesid kui ka rahvusvahelisi nimevariante. Sageli kasutati ka mitmeosalisi nimesid ning sama nime erinevaid keelelisi variante. Antud mitmekesisus näitab, et nimevalik ei ole piiratud ühe kultuurilise mudeliga, vaid kujuneb erinevate mõjude koosmõjus. Teoreetiliselt kinnitab see arusaama, et nimed peegeldavad samaaegselt nii individuaalseid eelistusi kui ka laiemat sotsiaalset ja kultuurilist konteksti (Alford, 1988; Lieberman, 2000; Pilcher, 2016).

Analüüsi põhjal võib järeldada, et nimevalik on tihedalt seotud lapsevanemate keelelise ja kultuurilise taustaga ning nende väärtushinnangutega. Eestikeelsete perede puhul domineerivad identiteedi ja traditsioonidega seotud motiivid, samas kui venekeelsete ja kakskeelsete perede puhul on suurema tähtsusega praktilisus ja rahvusvaheline toimivus. Samuti näitab nimede mitmekesisus, et globaliseerumine ja mitmekeelne keskkond mõjutavad üha enam nimeandmise praktikaid. Kaasaegses ühiskonnas mõjutavad nimevalikut lisaks traditsioonidele ja kultuurilisele taustale üha enam globaliseerumine, meedia ning rahvusvahelised trendid, mis muudavad nimeandmise praktikad mitmekesisemaks ja dünaamilisemaks (Lieberman, 2000; Pilcher, 2016; Aldrin, 2011).

Tulemuste põhjal võib järeldada, et lapsevanemate nimevaliku põhjused erinevad keele- ja kultuuritausta lõikes, peegeldades rahvuslikku identiteeti, kultuurilist kuuluvust ning kohanemist mitmekeelses ja globaliseeruv ühiskonnas. Nimevalik kujuneb erinevate tegurite koosmõjus, kus põimuvad traditsioonilised väärtused, praktilised kaalutlused ja kaasaegsed ühiskondlikud mõjud.

Toetudes ülaltoodud uurimuse tulemustele ja arutelule, saab teha järgmised kokkuvõtavad järeldused lastevanemate arvamustest nime valikul:

Esiteks võib järeldada, et lapsevanemate jaoks on nimevalikul kõige olulisemad emotsionaalsed ja esteetilised tegurid. Nime meeldimine, selle kõla ja sobivus lapsega on otsustamisel keskse tähtsusega, seega on nimevalik tugevalt seotud vanemate isiklike eelistuste ja tunnetusega.

Teiseks selgus, et lisaks emotsionaalsetele motiividele mängivad olulist rolli ka praktilised kaalutlused. Lapsevanemad arvestavad nime lihtsa häälduse, kirjaipildi, sobivuse perekonnanimega ning rahvusvahelise kasutatavusega, mis näitab nime funktsionaalset tähtsust igapäevaelus.

Kolmandaks võib järeldada, et perekondlikud ja traditsioonilised tegurid ei ole enam domineerivad, kuid säilitavad siiski teatud tähtsuse. Mõned lapsevanemad väärtustavad nime kaudu perekondlikku järjepidevust ja kultuurilist pärandit, kuid üldiselt on nimevalik muutunud individuaalsemaks.

Neljandaks ilmnes, et nimevaliku põhjused erinevad lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes. Eestikeelsed lapsevanemad rõhutavad rohkem rahvuslikku identiteeti ja keelelist sobivust, samas kui vene- ja kakskeelsed pered peavad olulisemaks nime rahvusvahelist kasutatavust ja praktilisust.

Viiendaks näitavad tulemused, et nimevalik on sageli ühine otsus, milles osalevad mõlemad vanemad, ning otsus kujuneb ajas. Sageli tehakse lõplik valik raseduse lõpus või pärast lapse sündi, mis viitab nimevaliku dünaamilisusele.

Kuuendaks võib järeldada, et nimevalikut mõjutavad mitmesugused allikad, sealhulgas nimeraamatud, veebikeskkonnad, perekond, meedia ja nimemood. See näitab, et nimevalik ei toimu isoleeritult, vaid on seotud laiemate sotsiaalsete ja kultuuriliste mõjudega.

Seitsmendaks kinnitab nimede mitmekesisus, et tänapäeva nimeandmine on mõjutatud globaliseerumisest ja mitmekeelsest keskkonnast. Lapsevanemad kasutavad nii traditsioonilisi kui ka rahvusvahelisi nimesid ning kombineerivad neid sageli mitmeosalisteks nimevariantideks.

Kokkuvõttes võib järeldada, et lapsevanemate nimevalik on kompleksne protsess, milles põimuvad emotsionaalsed, praktilised, kultuurilised ja sotsiaalsed tegurid ning mille kaudu väljendatakse nii isiklikke eelistusi kui ka laiemat identiteeti ja ühiskondlikke suundumusi.

KOKKUVÕTE

Magistritöös „Eesti laste eesnimed ja tavad nimede valikul“ käsitletakse lapsevanemate eesnime valiku põhjuseid ning nende seoseid identiteedi, kultuurilise kuuluvuse ja ühiskondlike suundumustega. Töö keskendub küsimusele, millised tegurid mõjutavad lapsele nime valimist ning kuidas need tegurid peegeldavad tänapäeva Eesti keelelist ja kultuurilist mitmekesisust. Lähtudes nimede käsitlest identiteedimarkerite ja kultuuriliste tähenduskandjatena, asetub uurimus laiemasse sotsiokultuurilisse ja lingvistilisse raamistikku.

Käesolev uurimus erineb varasematest nime teemalistest käsitlest selle poolest, et lisaks nimede leviku ja trendide analüüsile keskendutakse lapsevanemate subjektiivsetele põhjendustele ning väärtushinnangutele. Eriti oluline on keele- ja kultuuritausta arvesse võtmine, mis võimaldab võrrelda erinevate rühmade nimevaliku loogikat ning avada nimevaliku kui sotsiaalse ja kultuurilise praktika mitmetasandilist olemust.

Uurimistulemused näitavad, et lapsevanemate eesnimevalik on mitmetahuline protsess, milles põimuvad erinevad motiivid ja kaalutlused. Kõige olulisemaks teguriks osutusid emotsionaalsed põhjused, sealhulgas nime meeldimine, selle kõlaline sobivus ning positiivsed assotsiatsioonid. See viitab nimevalikutugevale seotusele vanemate subjektiivsete eelistuste ja esteetiliste hinnangutega. Samal ajal mängivad olulist rolli ka praktilised tegurid, nagu nime lihtne hääldus ja kirjutusviis, sobivus perekonnanimega ning rahvusvaheline kasutatavus, mis on eriti oluline mitmekeelses ja globaliseerivas ühiskonnas.

Perekondlikud ja ideoloogilised motiivid osutusid üldiselt vähem määravaks, kuid nende roll ei ole täielikult kadunud. Teatud juhtudel väärtustatakse endiselt perekondlikku järjepidevust, esivanemate nimede edasiandmist ning kultuurilise identiteedi säilitamist. See näitab, et traditsioonilised ja modernsed nimevaliku põhimõtted eksisteerivad kõrvuti ning mõjutavad otsustusprotsessi erineval määral.

Oluliseks tulemuseks on ka see, et nimevaliku põhjused erinevad lapsevanemate keele- ja kultuuritausta lõikes. Eestikeelsed lapsevanemad rõhutavad sagedamini traditsioonilisust, nime esteetilist terviklikkust ja seotust eesti kultuuriruumiga, samas kui vene- ja kakskeelsed pered peavad olulisemaks nime praktilist kasutatavust ning rahvusvahelist sobivust. Sellest järeldeb, et nimevalik peegeldab nii individuaalseid eelistusi kui ka laiemat sotsiaalset ja kultuurilist konteksti, milles lapsevanemad tegutsevad.

Uuring kinnitab, et eesnimi ei ole pelgalt praktiline tähistaja, vaid oluline identiteedimarker, mille kaudu väljenduvad lapsevanemate väärtused, ootused ja kultuuriline kuuluvus. Nimevalik kujuneb erinevate tegurite koosmõjus, kus põimuvad emotsionaalsed, praktilised, sotsiaalsed ja kultuurilised mõjurid.

Töö praktiline väärtus seisneb selles, et see aitab paremini mõista tänapäevase nimevaliku kujunemist Eestis ning pakub kasulikku teavet nii keeleteadlastele, sotsioloogidele kui ka lapsevanematele. Uuring annab tervikliku ülevaate nimevalikut mõjutavatest teguritest ning võimaldab mõista, kuidas nimed peegeldavad ühiskondlikke muutusi, globaliseerumise mõju ja kultuurilist mitmekesisust.

Lisaks on uurimistulemustel oluline rakenduslik väärtus haridusvaldkonnas. Tulemused haakuvad otseselt riikliku õppekava põhimõtetega ning toetavad õppekava „Keeleõpetaja mitmekeelses koolis“ eesmärgi, mille keskmes on õppija keele- ja kultuuripädevuse kujundamine ning mitmekeelsuse käsitlemine ressursina (Vabariigi Valitsus, 2011; Haridus- ja Teadusministeerium, 2023). Nimede käsitlemine identiteedimarkeritena võimaldab õpetajal paremini mõista õpilaste keelelist ja kultuurilist tausta, mis on eriti oluline mitmekeelses ja -kultuurilises klassiruumis (Cummins, 2001; García & Wei, 2014).

Uurimistulemused pakuvad õpetajale võimaluse kasutada eesnimesid didaktilise vahendina, mille kaudu saab siduda keeleõppe autentse ja õppijakeskse lähenemisega. Näiteks võimaldab nimede päritolu, tähenduse ja kasutuse analüüsimine käsitleda keelt kontekstipõhiselt, toetades samal ajal õpilaste enesetunnetust ja identiteedi kujunemist. Samuti aitab see kaasa kultuurilise mitmekesisuse väärtustamisele ning soodustab sallivuse, avatuse ja vastastikuse mõistmise arengut klassikollektiivis (Gay, 2018; Banks, 2019).

Lisaks võimaldab teadlik tähelepanu nimedele ennetada võimalikke tõrjutuse või stereotüüpidega seotud probleeme, mis võivad tekkida olukorras, kus õpilaste nimed erinevad keeleliselt või kultuuriliselt enamuse omadest. Õpetaja, kes mõistab nimevaliku taustal olevaid väärtusi ja tähendusi, suudab paremini toetada kõigi õpilaste kaasatust ning kujundada turvalist ja toetavat õpikeskkonda (Gay, 2018).

Seega ei piirdu käesoleva uurimistöö väärtus üksnes teoreetilise panusega nimeuurimisse, vaid sellel on ka selge praktiline väljund haridusvaldkonnas, aidates kaasa teadlikuma, kultuuritundlikuma ja kaasavama õppeprotsessi kujundamisele.

Uurimistöö piiranguteks võib pidada valimi suurust ja koosseisu, kuna vastajate arv oli piiratud ning esindatud olid teatud vanuse- ja haridusgrupid. Samuti põhineb uuring enesekohastel hinnangutel, mis võivad sisaldada subjektiivseid tõlgendusi. Sellest hoolimata pakub töö väärtuslikku sissevaadet lapsevanemate nimevaliku motiividesse ning loob aluse edasisteks uurimusteks.

Edasistes uuringutes võiks kasutada ka kvalitatiivseid uurimismeetodeid, näiteks süvaintervjuusid või fookusgrupi arutelusid, mis võimaldaksid põhjalikumalt analüüsida nimevaliku taga olevaid väärtusi, hoiakuid ja otsustusprotsesse. Samuti võiks laiendada valimit, et saada veelgi esinduslikum ülevaade nimevaliku praktikate mitmekesisusest tänapäeva Eestis.

KASUTATUD ALLIKAD

- Ainiala, T., Saarelma, M., & Sjöblom, P. (2012). *Names in Focus: An Introduction to Finnish Onomastics*. Finnish Literature Society.
- Alford, R. D. (1988). *Naming and identity: A cross-cultural study of personal naming practices*. New Haven: HRAF Press.
- Aldrin, E. (2011). *Namnvals och social handling: Val av förnamn och samtal om förnamn bland föräldrar i Göteborg*. Göteborgs universitet.
- Banks, J. A. (2019). *An Introduction to Multicultural Education*: <https://www.pearson.com/en-us/subject-catalog/p/introduction-to-multicultural-education/P200000003276> (Viimati vaadatud 24.04.2026)
- Berger, P. L., & Luckmann, T. (1991). *The social construction of reality: A treatise in the sociology of knowledge*. London: Penguin Books.
- Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power*. Cambridge: Polity Press.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Crystal, D. (2003). *The Cambridge encyclopedia of the English language* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Cummins, J. (2001). *Language, Power and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*: <https://www.multilingual-matters.com/page/detail/Language-Power-and-Pedagogy/?k=9781853594730> (Viimati vaadatud 24.04.2026)
- García, O., & Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*: <https://www.palgrave.com/gp/book/9781137385757> (Viimati vaadatud 24.04.2026)
- Gay, G. (2018). *Culturally Responsive Teaching: Theory, Research, and Practice*: <https://www.tcpress.com/culturally-responsive-teaching-9780807758761> (Viimati vaadatud 24.04.2026)

Eesti kultuuri muutuvad enesemääratlused. (2017). *Eesti inimarengu aruanne 2016/2017*.
Loetud aadressil: <https://2017.inimareng.ee/eesti-kultuurimuutused-avatud-maailmas/eesti-kultuuri-muutuvad-enesemaaratlused/> (Viimati vaadatud 01.04.2026)

Evans, D. (2009). The meanings of names: Names as cultural texts. *Journal of Sociolinguistics*, 13(4), 509–526.

Gerhards, J., & Hackenbroch, R. (2000). Trends and causes of firstnames. *International Sociology*, 15(4), 501–531.

Hanks, P., Hardcastle, K., & Hodges, F. (2016). *A dictionary of firstnames*. Oxford: Oxford University Press.

Haridus- ja Teadusministeerium (2023). *Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035*:
<https://www.hm.ee/et/haridusvaldkonna-arengukava-2021-2035> (Viimati vaadatud 24.04.2026)

Hough, C. (toim.) (2016). *The Oxford handbook of names and naming*. Oxford: Oxford University Press.

Ibratov, B. B. (2025). Modern motives of naming in English-speaking countries. *International Journal of Artificial Intelligence*, 5(4).
<https://www.academicpublishers.org/journals/index.php/ijai/article/view/3892>

Joseph, J. E. (2004). *Language and identity: National, ethnic, religious*. Palgrave Macmillan.

Kivimaa, E. (2014). Eestlaste eesnime valiku põhjendused. *Emakeele Seltsi aastaraamat*, 60, 51–73.

Lieberson, S. (2000). *A matter of taste: How names, fashions, and culture change*. New Haven: Yale University Press.

Metslang, H. (1999). Nimede roll identiteedis ning keelepoliitikas Eestis. *Keel ja Kirjandus*, 7, 421–434.

Nigol, A. (2007). *Eesti eesnimede ajalugu ja nimemood ajastute lõikes*. Tallinn: Eesti Keele Instituut.

Nicolaisen, W. F. H. (1978). The nature of names. *Names*, 26(2), 101–120.

Pesti, M. (2010). *Eesnimede semantika ja struktuur eesti nimistus*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Pilcher, J. (2016). Names, bodies and identities. *Sociology*, 50(4), 739–755.

Rahvastikuregistri seadus. (2000). RT I, 2000, 50, 317.

Riigi teataja. Nimeseadus. RT I, 2004, <https://www.riigiteataja.ee/akt/118122025015?leiaKehtiv>

Rätsep, H. (1983). Eesti isikunimede kujunemisest ja traditsioonidest. *Emakeele Seltsi aastaraamat*, 28, 45–62.

Rossi, A. (2018). The personal and the practical: Parents' motivations for name choice. *Names: A Journal of Onomastics*, 66(3), 143–158.

Saar, E. (2018). *Eesti isikunimede etimoloogia ja ajaloolised kihistused*. Tartu: Tartu Ülikool.

Siseministeerium. (2023). *Isikunimede andmise ja muutmise juhised*. [Nime muutmise toimingud | Siseministeerium](#) (Viimati vaadatud 01.04.2026)

Statistikaamet. (2020–2024). Eesnimede statistika ja populaarsuse muutused Eestis. Loetud aadressil: <https://www.stat.ee> (Viimati vaadatud 01.04.2026)

Sue, C. A., & Telles, E. (2007). Naming practices and racial identity: The cultural significance of first names. *American Journal of Sociology*, 112(5), 1383–1415.

Nimeseadus. (2004). RT I, 2004, 90, 616. Loetud aadressil: <https://www.riigiteataja.ee/akt/106072023057> (Viimati vaadatud 01.04.2026)

Vabariigi Valitsus (2011). *Põhikooli riiklik õppekava*: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020> (Viimati vaadatud 24.04.2026)

Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool. Loetud aadressil: http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/36419/ounapuu_kvalitatiivne.pdf (Viimati vaadatud 01.04.2026)

LISA Küsitluse küsimustik vanematele

Sissejuhatus

Tutvustus - töö eesmärkide ja enda (autori) tutvustamine, sessiooni protsessi tutvustamine.

1. Taustandmed (lühike)

1.1. Elukoht:

- Tartu
- Tallinn
- Pärnu
- Kuressaare
- Võru
- Narva

1.2. Teie vanus:

- <25
- 25–34
- 35–44
- 45–54
- 55+

1.3. Teie haridustase (valikuline):

- põhi
- kesk
- kutse
- rakendus/kõrgharidus
- magistri/ doktori

1.4. Teie suhe lapsega:

- Ema

- Isa
- Hooldaja
- Muu: ____

1.5. Lapse vanus:

- 0–2
- 3–6
- 7–10

1.6. Teie kodune suhtluskeel? Kodus kasutatavad keeled (mitu valikut):

- Eesti
- Vene
- Inglise
- muu: ____

2. Nimevaliku protsess

2.1. Kes osales nime valimises? (mitu valikut)

- ema
- isa
- mõlemad võrdselt
- vanavanemad
- õed/vennad
- Sõbrad
- muu: ____

2.2. Millal nimi otsustati?

- enne rasedust
- raseduse alguses
- raseduse lõpus
- pärast sündi
- muu: ____

2.3. Mitu nime? Kui palju nimesid oli lõppvalikus?

- 1
- 2–3
- 4–6
- 7+

2.4. Kas lapse eesnimi on...

- üksik eesnimi
- kaks eesnime
- rohkem kui kaks

2.5. Kas valitud nimi oli varem teie/partneri “lemmiknimi”?

- jah
- ei
- osaliselt / tekkis hiljem

3. Peamised põhjused (skaalad)

Järgmistes väidetes hinnake, kui oluline see oli teie nimevalikus.

Skaala: 1 = üldse mitte oluline ... 5 = väga oluline

3.1. Emotsionaalsed põhjused

Nimi meeldis lihtsalt. 1–5

Nimi kõlas ilusasti. 1–5

Nimi tundus “sobiv” lapsele. 1–5

Nime tähendus/etümoloogia oli oluline. 1–5

Nimega kaasnes positiivne isiklik mälestus. 1–5

3.2. Perekond ja traditsioon

Nimi on seotud suguvõsa/traditsiooniga. 1–5

Soovisime mälestada kedagi (vanaema/vanaisa jne). 1–5

Tahtsime, et nimi oleks “eestipärane” / rahvuslik. 1–5

3.3. Praktilisus ja kooskõla

Nime on lihtne hääldada. 1–5

Nime on lihtne kirjutada. 1–5

Nimi sobib hästi perekonnanimega (rütm/kõla). 1–5

Nimi toimib rahvusvaheliselt (välismaal/inglise keeles). 1–5

Tahtsime vältida segadust (nt liiga levinud / liiga haruldane). 1–5

3.4. Ideoloogilised ja väärtuspõhised

Nimi väljendab meie väärtusi või maailmavaadet. 1–5

Nimevalikul oli oluline kultuuriline kuuluvus (nt rahvus, päritolu). 1–5

Religioon/usuline taust mõjutas valikut. 1–5

3.5. Unikaalsus ja eristumine

Tahtsime, et nimi oleks haruldane/eriline. 1–5

Tahtsime vältida “moenimesid”. 1–5

Valisime teadlikult uue/uuendusliku kirjapildi (nt y, topelt tähed). 1–5

3.6. Sugu ja soorollid

Nimi pidi olema selgelt “poisi/tüdruku nimi”. 1–5

Soovisime sooneutraalset või vähem stereotüüpset nime. 1–5

Mõtlesime, kuidas nimi võib mõjutada lapse tajumist (stereotüübid). 1–5

4. Mõjurid ja allikad (valik + skaala)

4.1. Millised allikad mõjutasid nimevalikut? (mitu valikut)

- nimeraamat / nimeveeb
- Statistika (populaarsed nimed)
- sugulased
- traditsioon
- sõbrad
- sotsiaalmeedia
- raamat/film/seriaal
- avaliku elu tegelane
- muu: ____

4.2. Kas kontrollisite nime populaarsust (nt top 10 / top 100)?

- jah
- ei

5. Avatud küsimused

5.1. Mis oli kõige olulisem põhjus, miks just see nimi valiti? (avatud)

5.2. Kas nimevalikul oli midagi, mida teadlikult vältisite? (nt halb kogemus, keeruline hääldus, liiga levinud nimi vms) (avatud)

5.3. Mida see nimi teie jaoks “tähendab”? (avatud)
(võid lisada juhise: “täendus, tunne, väärtus, seos, lugu”)

5.4. Kas keegi reageeris nimele (positiivselt/negatiivselt)? Kuidas see mõjus? (avatud)

5.5. Kui peaksid nüüd uuesti valima, kas valiksid sama nime? Miks? (avatud)